

Ob začetku novega šolskega leta

Kljub težavam optimistično

V počitnicah precej osamljeni šolski prostori bodo v teh dneh spet zaživi. Pričenja se novo šolsko leto. O tem, kakšni so pogoji za uspešno vzgojno izobraževalno delo v začetnem obdobju, smo se pogovarjali na zavodu za prosvetno-pedagoško službo na Jesenicah, ki zajema območji radovljiške in jeseniške občine in na zavodu v Kranju, ki sodeluje s šolami v kranjski, škofjeloški in tržiški občini.

Jesenjski zavod je za uvod v novo šolsko leto pripravil 4-dnevni seminar, ki se ga je udeležilo 82 odstotkov vseh prosvetnih delavcev z njegovega območja. Iz-

stali so le tisti, ki so bili zadržani zaradi izpitov. S temami, ki so jih na seminarju obravnavali, Nadaljevanje na 2. strani 1

Se mesec dni nas loči od proslave 20-letnice kočevskega zbora

Prvič pred 20 leti

Za daljši čas se pripravljamo na 20-letnico KOČEVSKEGA ZBORA — na obletnico dne, ko je po desetletjih in desetletjih zatiranja ves slovenski narod prvič odločil sam in ni samo čakal, kakšno usodo mu bodo skovali tuji gosposode za tujimi mizami. Zato je 20-letnica KOČEVSKEGA ZBORA nedvomno jubilej, ob katerem se bo slovenski narod še posebno spomnil, da ima za seboj res velika dela, hkrati pa bo lahko z upravičenostjo ugotovil, da ima tudi zadosti sodobnosti, da bo še nadalje smelo stopal naprej. Za začetek praznovanja, ki bo po svoji vsebini zajel ves slovenski narod, bodo 3. oktobra v Ljubljani odprli razstavo z naslovom RAZVOJ LJUDSKE OB- LASTI. Isti dan dopoldne pa bo tudi slavnostno zasedanje slovenske skupščine. V soboto, 5. oktobra, bodo v Kočevju odprli dve razstavi, in sicer razstavo likov-

nih del s partizansko tematiko in razstavo z naslovom RAZVOJ KOČEVSKO. V nedeljo šestega oktobra pa bo na trgu množično zborovanje, kamor bo prihitelo več desetstisoč ljudi iz vse Slovenije. V sklopu praznovanj 20-letnice KOČEVSKEGA ZBORA bodo tudi proslavili 20-letnico prvega kongresa slovenske mladine in 20-letnico prvega kongresa AFZ. — P.

Izkušnje naših samoupravnih teritorialnih skupnosti

Odločilno besedo uporabnikom

Organi krajevne samouprave šele iščejo oblike svojega dela — Izkušnje iz Radovljice in Kranja — Kaj bodo prinesla posvetovanja?

Jesenjska občina je že pred petimi leti začela dajati dokajšnja sredstva iz svojega proračuna krajevnim organizacijam (krajevnim odborom in stanovanjskim skupnostim) in tako ekonomsko omogočila razvoj krajevne samouprave. Podobno je bilo tudi v Kranju. V radovljiški občini zlasti v zadnjih dveh letih zavzema krajevna samouprava še posebno mesto tam, kjer so bili prej samostojni centri (občine) in kjer je zaradi posebnih potreb turizma itd., zlasti poudarjena vloga krajevnih organov (Bled, Bohinj). Skofjeloška stanovanjska skupnost prednjači z zelo različnimi in dokaj dobro organiziranimi servisi.

Vendar pa velja, da ti organi povsod šele iščejo oblike svojega delovanja. Nikjer niso še zaživele prave krajevne skupnosti, čeprav jih tako imenujemo, marveč so to stanovanjske skupnosti ali krajevni odbori na vaseh.

Sedanje razprave o izkušnjah krajevnih skupnosti v radovljiški občini se razvijajo zlasti v sklopu priprav na občinski statut. Največ gre za ekonomske odnose. Zagovorniki krajevnih organov dokazujejo, da je treba iz občine decentralizirati več sredstev krajevnim skupnostim in jih s tem usmeriti k razvijanju krajevne iniciative, lastne udeležbe in sodelovanja, varčevanja, smotrnosti raznih investicij itd. Hkrati pa je zanimivo, da na Bledu, kjer je bila pred časom močna tendenca za posebne pristojnosti, sedaj ugotavljajo, da to ni bistvo stvari. Ob ukinjivi blejske občine je bil tam imenovan 17-članski mestni svet. In takrat so se potegovali za posebne pravice tega organa,

V počitniškem domu zveze DPM Ljubljana v Gorjah pri Bledu živi 67 otrok iz porušenega Skopja. Dve tretjini te skupine so otroci, ki so živeli v domu »11 oktober«, ki je bil med potresom popolnoma porušen. K sreči je bilo vseh 170 otrok, ki so v njem živeli, v tem času na počitnicah. — Otroški dom »11 oktober« je bil namenjen otrokom, ki so brez staršev. V skupini, ki je začasno nastanjena v Gorjah, je tudi več otrok, ki so zgubili roditelje med potresom. Patronat nad otroci iz tega doma je prevzela avstrijska organizacija Wienerkinderfreunde skupaj s časopisom Sozialarbeiterzeitung. Na sliki: skupina najmlajših na gugalnici na vrtu doma

kakšna naj bo povezava tega organa s sedanjim krajevnim odborom itd., itd.

V smernicah občinskega družbenega načrta Kranj za letošnje leto je med drugim predvideno, da bodo občani že v tem letu volili organe svojih krajevnih skupnosti. Te skupnosti bi morale biti kot pravna oseba sposobne samostojno poslovati. Pred ustanovitvijo bi te skupnosti morale že imeti izdelane svoje statute, svo-

Nadaljevanje na 2. strani 2

Nekaj statističnih podatkov z gorenjskih železniških postaj

Razložimo več kot naložimo

Po številu odpravljenih potnikov je med gorenjskimi železniškimi postajami Mojstrana na petem mestu — Na jeseniški železniški postaji razložijo 63 odstotkov vsega blaga, ki ga z vlakom pripeljemo na gorenjske postaje za naše potrebe

Kljub temu da pogosto ugotavljamo, da avtobusni potniški promet na železnici, pa zbrani podatki o odpravljenih potnikih na gorenjskih železniških postajah v preteklem letu prikažejo omenjeno stvar tudi v nekoliko drugačni luči. Predvsem je iz teh števil namreč mogoče povzeti, da je potniški promet na železnici konec koncev še dokaj velik. Za primer: vseh 30 železniških postaj, kolikor jih je na Gorenjskem oz. v petih gorenjskih občinah, je lani odpravilo (odpravljeni potniki so tisti, ki jih odpravljajo posa-

mezne postaje Skupnosti železniških podjetij, prepeljani pa tisti, ki se samo prevažajo na ozemlju navedene skupnosti ne glede na to, iz katere skupnosti železniških

podjetij so prišli) skupno 4 milijone 171.862 potnikov — ali 11.429 potnikov povprečno dnevno. Nadaljevanje na 2. strani 4

Pred srečanjem gorenjskih in primorskih partizanov

V petek: odhod

Iz vseh središč Gorenjske bodo krenile obnovljene partizanske enote na dvodnevni pohod proti Cerknemu

Na posvetovanju, ki je bilo v ponedeljek v Kranju, so se organizatorji obnovljene Prešernove brigade podrobno pomenili o zadnjih pripravah na veliki pohod. Brigada bo imela v treh bataljoni nad 300 udeležencev, v glavnem mladincev. Slovensnost ob odhodu brigade bo v petek ob 8. uri na Trgu revolucije v Kranju. Nastop bo Prešernov pevski zbor in godba, k udeležbi se pripravljajo vse šole, bližnji kolektivi, ustanove in občinstvo sploh. Brigada se bo prvič spopadla s »sovražnikom« na Mohorju, drugi dan pa bo imela skupno s kokrškim odredom prave »manevre« na Crnem vrhu med Železniki in Cerknem. Poskrbeli so za nemotno zdravstveno službo, za hrano in prenočišča itd. Posebna eskadrila bo iz zraka spremljala, zasledovala, »odkrivala« in »napadala« vse enote proti Cerknemu, kar bo dalo udeležencem in gledavcem še poseben vtis vojske operacije.

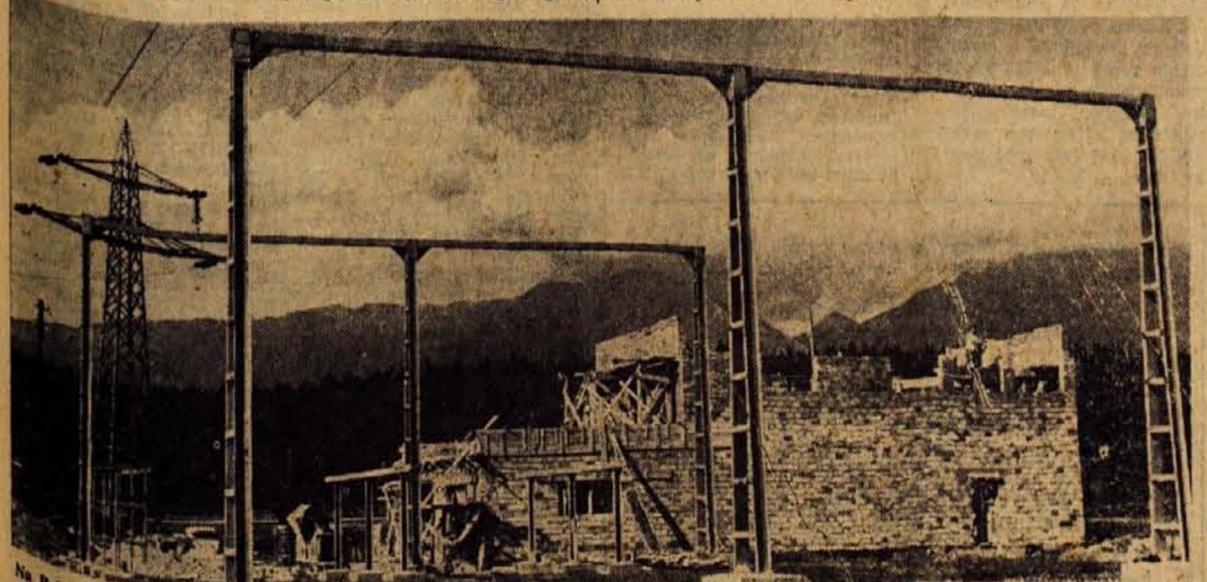
Podobno tečejo zadnje priprave tudi po ostalih občinah. Skofjeloški odred, kakor je določeno, bo krenil na pot v petek ob 15. uri. Med obiskom mnogih pomembnih krajev iz NOB bodo v soboto zjutraj šli tudi prek Rovta nad Selško dolino in tam ponazorili boj, v katerem je Cankarjev bataljon uničil nemško policijsko partilo petdesetih mož.

Hkrati s pripravami za odhod partizanskih enot iz vseh naših občinskih središč pa se na ta dogodek pripravljajo tudi prebivalci v mnogih osamljenih krajih, znanih iz NOB v upanju, da bodo tokrat imeli priložnost videti vsaj kakšnega izmed toliko borcev, ki so jih nekoč srečali. Tako se pripravljajo v Zgornji Sorici, kamor bo prišel jeseniško-bohinjski odred, v Davči, v Dražgošah in drugod, koder bo hodil kokrški odred iz Tržiča itd. Zlasti se pripravljajo v Kropi, v Železnikih, v Podrožju in drugih krajih, kjer bodo šli udeleženci Cankarjevega in VDV bataljona iz Radovljice. — K. M.

Kako posluje komuna

Razgovor delegacije iz Savone s predstavniki občinskega komiteja in občinske skupščine v Kranju

KRANJ — Petčlanska delegacija sindikatov iz italijanskega mesta Savone, ki je na prijateljskem obisku v Kranju, je včeraj obiskala še Velenje. Zanimala se je za izobraževanje odraslih pri verz in podobno. V ponedeljek so se razgovarjali s člani občinskega komiteja in občinske skupščine. Pri teh pogovorih so se posebno zanimali za poslovanje občine in še posebno o mestu in vlogi občana-proizvajavca in sindikalnih organizacij v samoupravnem sistemu komune. Vpraševanja so dokazovala precejšnje poznavanje naših razmer in splošni odnos in so želeli samo še pojasniti o konkretnih oblikah dela raznih organov in organizacij. Delegacija bo zaključila štiriinšestdnevni obisk v ponedeljek, 11. septembra. — K. M.

Na Polci nad Kranjem gradijo razdelilno transformatorsko postajo za napajanje sektorja Elektro Kranj, po potrebi pa bo mogoče področje postaje še razširiti. En vod bo namenjen elektrifikaciji železnice. Investitor gradnje je podjetje Elektro-prenos Ljubljana, postaja pa bo predvidoma usposobljena že letos

TE DNI PO SVETU

● POHVALA NASIM ARHITEKTOM

Sovjetski premier Nikita Hruščov si je po vrnitvi v Beograd ogledal beograjsko sejmišče. Podrobno se je zanimal za gradnjo tega edinstvenega gradbenega objekta. Po ogledu je tovarš Hruščov sporočil čestitke glavnima inženirjema za izredno konstruktivsko rešitev.

● KENNEDY OBSODIL SAIGONSKO VLADO

Ameriški predsednik Kennedy je na tiskovni konferenci povedal, da je saigonska vlada po njegovem mnenju v minulih dveh mesecih izgubila stik z ljudstvom.

● KITAJSKA ZLORABLJA GOSTOLJUBJE

Prejinja soboto so v Alžiru odprli kitajsko gospodarsko razstavo. Se pred otvoritvijo razstave, med govorom premiera Ben Bele in kasneje so kitajski funkcionarji izkoristili priložnost za razširjanje svojih namletov v francoski. V pamfletih klevetajo jugoslovanske narode in šefa države.

● ERHARD SE POSVETUJE

Adenauerjev naslednik na položaju kanclerja gospodarski minister Erhard je začel nova posvetovanja o sestavi prihodnje zahtodnonemške vlade.

● NASILJE V JUZEM VIETNAMU

Izredno stanje v glavnem mestu Saigonu in v drugih mestih še ni odpravljeno. Lahki tanki, oklopni avtomobili in tovornjaki so zasedli vse ulice, ki vodijo proti predsedniški palači.

● VROČINA V MOSKVI

V evropskem delu Sovjetske zveze je za letni čas izredno tople vreme. Predčrtašnjim je bilo v Moskvi 28 stopinj Celzija, kar je nenavadno za ta čas.

● CRNE KOZE V BUDIMPESTI

Uradno so sporočili, da je prišlo v glavnem mestu Madžarske do obolenja za črniimi kozami.

Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki

Gledano s strogo matematično logičnostjo politična enačba, ki jo bosta v teh dneh v Varšavi zastavila jugoslovanski in poljski zunanji ministri, ni samo poljska in ni samo jugoslovanska, temveč obojestranska. V tej politični enačbi skoraj ni več neznanik, zato bi bilo zgrešeno razpravljati o njej z matematično ozkoostjo in znanjem. Varšavska enačba ali politično povedano: razgovor o odnosih med dvema državama — sodi med lažja politična opravila, ker so izhodišča in naziranja dveh vlad v pretežni meri istovetna in enaka. Zato je vnaprej pričakujemo, da do besednih zatikanj ne bo prišlo in bo razgovor Koče Popovića in Adama Rapackega tekel zelo sproščeno in brez političnih trenj. Sedanji obisk sekretarja za zunanje zadeve na Poljskem je povračilen. Lansko jesen je poljski zunanji minister Rapacki, ki je v svetu znan po svojem načrtu demilitarizacije srednje Evrope in eden prvih zagovornikov rušenja železne zavesne med Vzhodom in

Zahodom, obiskal Beograd in s svojim obiskom pripomogel k nagli in vsesplošni poglabitvi stikov med Poljsko in Jugoslavijo. To je bila prva stopnja hitrega usklajevanja krivulje dobrih sosedskih odnosov, ki je pred tem nekajkrat zahnala do poslabšanja brez krivde naše države in verjetno ne ravno z navdušenostjo Poljakov. Preteklost pa je ob varšavskem razčlenjevanju zboljšanih odnosov tako malo pomembna kot lanski sneg. Silkovito je poljski zunanji minister to novo razpoloženje v odnosih med dvema državama opisljal ob pristanku posebnega jugoslovanskega letala na varšavskem letališču, ko je dejal, da nobene jezikovne ovire niso napoti sporazumevanju, saj je razumel vses vseh besed v nagovoru jugoslovanskega kolega Koča Popovića, ki jih je namenil jugoslovansko-poljskim odnosom. V zadnjem času se je naglo razvijalo sodelovanje med dvema državama na kulturnem, znanstvenem in tehničnem področju. Tr

govska izmenjava med obema deželama se hitro povečuje, ustvarjena pa so tudi že pogoji za razne druge oblike sodelovanja v industriji in kmetijstvu. Poljska je med vsem vzhodnoevropskimi deželami najbolj občutila zadnjo vojno. Glavna industrijska področja so bila porušena. Pred vojno so Poljsko uvrščali med kmetijske dežele. Industrija je bila neenakomerno razvita. Na ostanke starih nasprotij v industriji naletimo še sedaj, če

vojni zgradili ogromne industrijske panoge, kjer so popolnoma odvisni od uvoza surovin. Na primer poljsko središče črne metalurgije Nowy Hut je popolnoma odvisno od uvoza ruske železne rude iz Krivega Roga. Takšna vezanost in odvisnost od tujih dobav povzroča poljski industriji neprestane težave, saj je proizvodnja poljskega železa temu primerno draga. Pomanjkanja železne rude ne morejo nadomestiti ogromne zaloge premoga. Poljska sodi po glavi prebivavstva med

ima dovolj velike zaloge surovin, predvsem v barvni metalurgiji. Vzrok za takšen zaostanek je predvsem v nezmožnosti Poljske da bi s lastnimi sredstvi hitreje izgrajevala svojo industrijo. Zaradi takšnega položaja st Poljska radi takšnega položaja in skupini vlaganja v okviru gospodarskega sodelovanja vzhodnih držav, težaji izkoristiti njena neizrabljena prirodna bogastva. Ze iz tega akopega prikaza je razvidno, da se v gospodarskem smislu Jugoslavija in Poljska v

Varšavska enačba

prav se je po vojni Poljska z vseh silami kotila industrializacije. Za poljsko gospodarstvo je značilno, da ima v nekaterih industrijskih vejah velika prirodna bogastva, na drugi strani pa so po

največje proizvajavce premoga v Vzhodni Evropi. Dejstvo je, da ima Poljska razen premogovne industrije in ladjedelništva še zelo slabo razvite ostale industrijske panoge, kjer

nekem smislu dopolnjujeta in bodo najbrž gospodarsko vprašanje skupaj z vzporednim mikrolobnih pobud za ohranitev miru med narodi osrednja tema varšavske

Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki

Manjši priliv sredstev

Letošnji družbeni plan občine Kranj je predvideval, da bo imel letos družbeni investicijski sklad 247 milijonov dinarjev razpoložljivih sredstev. Pretežni del teh sredstev bi tokrat porabili za investicije v kmetijstvo (skoraj 98 milijonov din) in za investicije v gostinstvo ter turizem (60 milijonov din). Prav tako je bilo planirano, da bo značil letošnji priliv v sklad 175 milijonov dinarjev, vplačanih pa je bilo le 90 milijonov din. Dokaj manjši priliv sredstev v sklad je bil predvsem z naslova prispevkov gospodarskih organizacij.

Da na bi porušili razmerja pri finansiranju investicij v ostalih panogah, ki jih zajema družbeni plan občine Kranj oziroma, da bi vsaj delno zadovoljili obstoječe potrebe tudi v teh dejavnostih, je bilo nujno potrebno zmanjšati investicije v kmetijstvo (od skoraj 98 milijonov na 43 milijonov dinarjev); prav tako pa je bilo seveda potrebno skrečiti njihov obseg tudi v ostalih panogah, med njimi tudi v gostinstvu.

Nesreče

● TRČENJE TREH AVTOMOBILOV IN MOTORNEGA KOLESA

V nedeljo ob 19.30 so na cesti I. reda pri odcepu za Tržič v Naklem trčili osebni avtomobil LJ 86-28, voznik dr. Ivo Antolič, osebni avtomobil LJ 107-13, voznik Vinko Breznik, osebni avtomobil LJ 33-24, voznik Tihomir Milič, in motorno kolo KR 14-882, voznik Anton Berce. Vozili so iz Bistrice proti Kranju v koloni. Ker je bila smer v križišču zaprta, sta prvi in drugi voznik ustavila. Milič je kolono prehitel in zaradi prekratke razdalje zadal osebni avtomobil Breznika in zapeljal pred mopedista, ki je vozil za njim. Hudo poškodovana je bila sopotnica Nadbejda Dinovski, materialna škoda pa znaša približno 150 tisoč dinarjev.

● OVINKU NI BIL KOS

V nedeljo ob 2.25 je s ceste pod blejskim gradom zapeljal mopedist Adolf Stanič, ki je vozil z grada proti Bledu po klancu nazadol z neprimerno hitrostjo in vinjen. Zaradi tega ni mogel izpeljati desnega ovinka. Trčil je v obcestni smernik in ga je zaneslo s ceste 10 metrov po pobočju. Poškodovanega Staniča so prepeljali v jeseniško bolnišnico, kjer je ob 14.25 poškodbam podlegel.

● TRČIL JE V OBCESTNI KAMEN

V nedeljo ob 23. uri je na cesti I. reda med vasjo Belca in Gozd Martuljek trčil v obcestni kamen na blagem zavoju voznik Pavel Guzej iz Celovca z motornim kolesom K 6890. Pri trčenju ga je odbilo in ga zaneslo izven ceste, kjer je obeležal. Pri padcu se je hujše poškodoval, materialna škoda pa znaša približno sto tisoč dinarjev.

Vrnitev iz Oldhama

Kranj, 3. septembra — Včeraj zjutraj se je po 30 urah vožnje z vlakom vrnila v Kranj skupina mladincev in mladink, ki so bili na daljšem obisku v prijateljskem angleškem mestu Oldham. Mladi Kranjčani so s počitnicami, preživetimi v Angliji, izredno zadovoljni, saj so jim angleški prijatelji pokazali vrsto svojih znamenitosti in jim omogočili, da so spoznali dober del njihovega dela in življenja. — S.

Priliv sredstev

Letošnji družbeni plan občine Kranj je predvideval, da bo imel letos družbeni investicijski sklad 247 milijonov dinarjev razpoložljivih sredstev. Pretežni del teh sredstev bi tokrat porabili za investicije v kmetijstvo (skoraj 98 milijonov din) in za investicije v gostinstvo ter turizem (60 milijonov din). Prav tako je bilo planirano, da bo značil letošnji priliv v sklad 175 milijonov dinarjev, vplačanih pa je bilo le 90 milijonov din. Dokaj manjši priliv sredstev v sklad je bil predvsem z naslova prispevkov gospodarskih organizacij.

Priliv sredstev

Letošnji družbeni plan občine Kranj je predvideval, da bo imel letos družbeni investicijski sklad 247 milijonov dinarjev razpoložljivih sredstev. Pretežni del teh sredstev bi tokrat porabili za investicije v kmetijstvo (skoraj 98 milijonov din) in za investicije v gostinstvo ter turizem (60 milijonov din). Prav tako je bilo planirano, da bo značil letošnji priliv v sklad 175 milijonov dinarjev, vplačanih pa je bilo le 90 milijonov din. Dokaj manjši priliv sredstev v sklad je bil predvsem z naslova prispevkov gospodarskih organizacij.

Priliv sredstev

Letošnji družbeni plan občine Kranj je predvideval, da bo imel letos družbeni investicijski sklad 247 milijonov dinarjev razpoložljivih sredstev. Pretežni del teh sredstev bi tokrat porabili za investicije v kmetijstvo (skoraj 98 milijonov din) in za investicije v gostinstvo ter turizem (60 milijonov din). Prav tako je bilo planirano, da bo značil letošnji priliv v sklad 175 milijonov dinarjev, vplačanih pa je bilo le 90 milijonov din. Dokaj manjši priliv sredstev v sklad je bil predvsem z naslova prispevkov gospodarskih organizacij.

Nadaljevanje s 1. strani

1 Kljub težavam optimistično

so nadaljevali standardno skrb za izpopolnjevanje kadra, saj brez tega ni mogoče pričakovati boljših vzgojnih rezultatov. Sicer ne začenjajo šolskega leta z nič manjšimi težavami, kot so začenjali preteklo leto. Tako so se problemi z učnimi prostori še poslabšali. Obe jeseniški šoli sta morali z več oddelki v tri izmene, razen tega pa sta si nekaj prostorov poiskali še v gimnaziju in v gledališču. Podobnih primerov je še več, saj je število učencev v primerjavi s številom v lanskem letu precej naraslo. Porast pričakujejo še v prihodnjem letu, potem pa se bo število šoloobveznih otrok postopoma zmanjševalo.

2 Odločilno besedo uporabnikom

je delovne načrte in finančne planove, morale bi imeti določena območja in podobno. To bi morala biti osnova za začetek. Toda tega še ni nikjer. Dosedanja praksa je pokazala mnogo, mnogo izkušenj v razvoju raznih servisov itd., toda vse ostalo je še v razvoju. Zato je predvideno, da bodo v najkrajšem času razširjene razprave o tem vprašanju v okviru okrajev in republike, prav tako pa je predvideno, da bo o krajevnih skupnostih razpravljala stalna konferenca mest na prvem jesenskem zasedanju. Največ pa je seveda pričakovati od samih občanov, od uporabnikov teh skupnosti, ki bodo morali s svojo pripravljenostjo in s svojimi potrebami in željami dati vsebino tem krajevnim samoupravnim organom na začetku njihove poti. — K. M.

3 Cena poškodb in poklihenih boleznih

zmanjšanje obolenosti svojih članov, so izdali primanjkljaj pri sredstvih, namenjenih za nadomestila. Pri odmerjanju tega denarja so bili na voljo boljši kriteriji, zato razlika med dobljenimi in izplačanimi sredstvi ni bila velika. Kolektivni so dobili 106,5 milijona, porabili pa 103 milijone dinarjev. Okoli polovica prizadetih kolektivov je nekoliko prihranila, nekateri so skoraj toliko porabili, kot so dobili, precej pa je tudi takih, ki so zabeležili večje primanjkljaje, kljub temu da so upoštevali prihranek pri sredstvih za zdravljenje poškodb in poklihenih boleznih. Večje prihranke so dosegli v »Savi« (3,6 mil.) in v Tekstilindusu (2,8 mil.), v Kmetijskem gospodarstvu Kranj (1,6 mil.), v Projektu, GG Kranj (obrat Jezersko, v LTH, Bombažni predilnici Tržič in v tovarni Peko ter pri podjetju Novogradnje Tržič. Primanjkljaji le v redkih primerih presegajo 200 tisoč dinarjev, le pri Iskri, ki sodi med največje kolektive, je primanjkljaj nekaj nad 2 milijona dinarjev.

»Gorenjska«

Kranj razpisuje naslednja prosta delovna mesta: — več kvalificiranih avtokleparjev — 2 avtoelektričarja — več avtomehanicov — več delavcev za priučitev v navedenih strokah. Pogoji za razpisana mesta je odsliženi kadroviski rok in stanovanje v Kranju ali okolici. Osebnih dohodki po pravilniku. Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

4 Razložimo več kot naložimo

Zanimiv je pregled, katere železniške postaje so v preteklem letu odpravile največ potnikov. Na prvem mestu je postaja Kranj (443.340), njej sledijo postaje Jesenice (438.680), postaja Škofja Bled (345.318) in postaja Škofja Loka (331.413). Skoraj nebolita pa preseneča dejstva, da se je po številu odpravljenih potnikov med 30 železniškimi postajami vrnila na peto mesto železniška postaja Mojstrana, ki je lani odpravila kar 263.388 potnikov. Na splošno je mogoče opaziti, da je število odpravljenih potnikov v bližnji drugi dve majhnih postajah v bližini Jesenic dokaj veliko. Vzrok temu je jeseniška železnica, kamor se z vlakom vozi precejšnje število vilo ljudi. Če pa se k temu bihurtu pridružijo še kraji, ki so poznani kot dostopi oziroma sestopi za številne ture po Julijcih (Mojštevina, Bohinjska Bistrica), postane dokajšnje število odpravljenih potnikov na tej postaji razumljivo tudi po teh podatkih. Se bolj zanimivi kot število odpravljenih potnikov pa so podatki o tovarnem prometu: ali točki ne povedano, koliko ton blaga smo na posameznih postajah najprej ložili oziroma razložili. Najprej ugotovitev, ki je za gorenjsko področje skoraj specifična. Na področju skoraj vseh železniških postajah gorenjskih železniških postajah namreč razložimo mnogo več blaga, kakor pa ga naložimo. Lani je bilo razloženo 499.174 ton blaga, medtem ko so ga naložili kar 1 milijon 446.541 ton ali skoraj trikrat več. Takšne slike glede blagorazložene in razložene blaga na železniških postajah ne najdemo nikjer v Sloveniji; precej se nam približujejo postaje v meščini Ribarskem okraju, vendar pa v tem razlika ni tako velika. Za vse ostale tri okraje v naši republiki pa velja, da so količine naloženega in razložene blaga približno enake. To popolnoma drži tudi za ljubljanski okraj kot celoto, katerega spada tudi gorenjska območje z že opisanim stanjem. Seveda pa za takšen položaj ni velik prid razložene blaga množice go pripomore železniška postaja Jesenice oziroma jeseniška železnica, ki je preteklo leto prav zarna, saj so preteklo leto postaji na jeseniški železniški postaji razložili kar 909.782 ton blaga, ki ga z vlakom pripeljejo vsega je približno 63 odstotkov vsega na gorenjske postaje in ga seveda tudi razložimo. Tudi po količini blaga, ki ga naložimo na vsaki postaji, je postaja precejšnje go gorenjske postaje razen postaje Slovenski Javornik, kjer so lani naložili 154.135 ton blaga (na postaji Jesenice pa 144.972 ton). Tudi pri količinah naloženega blaga je torej vpliv jeseniške železnice očiten. Njena notranja organizacija proizvodnje oziroma organizacija proizvodnje oziroma njen odtok pa je mogoče oceniti na brati tudi iz podatkov, da so na postaji Slovenski Javornik razložili v primerjavi s postajo Jesenice malo blaga (167.123 ton), kar so na Javorniku le valjarme in gre zato pretežni del ostalih surovin (ruda, staro železo in podobno) do postaje Jesenice.

»Gorenjska«

Izmed vseh petih gorenjskih občin so samo železniške postaje v radovljiskih komuni naložile za nekaj tisoč ton blaga več, kakor pa so ga razložile. Brez tovarnega prometa pa so na Gorenjskem (zaradi značaja tamkajšnjih krajev) naslednje železniške postaje: Martuljek, Kočna, Podkoren, Sentjurič, Zabnica, Globoko, Otoče, Podhom, Radovljica in Peta.

PARTIZANSKI DNEVNIK

Posebna izdaja ob proslavi dvajsetletnice primorske vstaje in ustanovitve XXXI. divizije

Št. 1

Sreda, 4. septembra 1963

Ivan Minatti Pohod

Nad nami mesec čez nebo hiti.
Krajna je v vijoličasto luč zavita,
da od svetlobe nas v očeh skeli.

Po poti spremljajo nas bele smreke —
tovariši v samoti. Poti konca ni
ne mislim, trudnim, kot so trudne veke.

Počasi tipljemo v prosojno noč.
Za nami se izgublajo stopinje v snegu.
Samotne smreke, lahko, lahko noč,

mi gremo dalje, kakor gaz pred nami,
mi gremo kot deseti brat prostost iskat
raz: apani, s tornistro, strojnico na rami.

Vojkova brigada na pohodu

Pred srečanjem primorskih in gorenjskih partizanov

Čez nekaj dni se bodo v Cerknem in v okolici zbrali številni stari partizani, ki bodo prihitali iz vseh krajev Slovenije, predvsem pa s Primorske in Gorenjske. Srečali in pozdravili se bodo nekdanji gradnikovci, prešernovci, vojkovci, pa tisti iz gorenjskih odredov in številni drugi. Med možate in ženske obraze pa se bodo pomešali tudi obrazi mladih obveznikov predvojaške vzgoje. Ti mladinci bodo pod imeni proslavljenih partizanskih enot v teh dneh hodili po poteh, ki so jim jih načrtali njihovi očetje in strici, ustavljali se bodo tam, kjer so včasih stopale partizanske noge.

In zdaj, tik pred slavljenjem sončne Primorske in hladne Gorenjske, ko je med pripravami nanj vznikla tudi misel, da bi ob tej priložnosti izšlo tudi nekaj številka »Partizanskega dnevnika«, ki se je porodil prav v nedrih komaj nastale XXXI. divizije, nas misli in spomini kar sami navajajo k tehtanju teh in takih proslav, nas priganjajo k razmišljanju o sodobnem prenašanju naših doživetij na mladi rod in hkrati na vzgojo tega mladega rodu v obrambne namene. Ne smemo namreč pozabljati, da je že dvajset let od kapitulacije fašistične Italije, odtlej v teh nekaj desetletjih so nam zrasle že nove generacije, ki so ji naši tako pomembni boji že več ali manj odda-

ljena zgodovina. Odtlej se je nakopičilo že veliko novega, kar pa ne pomeni, da so naše izkušnje že povsem zastarele.

In zdaj, tovarišice in tovariši, ali gre na teh proslavah samo za to, da se srečujejo stari borci in znanci?

Ali gre morda zgolj za to, da ob takih priložnostih ugotavljamo, kako smo ostareli, kako osiveli, koliko izgubili las ali si nabrali po obrazu nekaj novih gub, in koliko in kako stare imamo otroke?

Gre morda za to, da bi se na takih proslavah in zborovanjih naveselili, nagledali nekdanjih partizanskih krajev, se pogovorili z ljudmi, ki še živijo tam?

Je morda smisel tega v tem, da oživljamo spomin na padle tovariše in jim odkrivamo neme spomenike?

Ali pa morda za to, da bi nas medvojni dogodki in surovi fašizem spodbudil k razmišljanju o tem, kaj vse je bilo treba žrtvovati za našo svobodo, kaj vse hudega, pravičnega in nepravilnega smo se lotevali s skoraj golimi rokami in kaj vse bi v podobnem primeru lahko napravili bolje, uspešneje in z manjšimi žrtvami?

Naš odgovor je kratek:

ne gre za prvo ali drugo, temveč za prenašanje naših izkušenj na mladi rod, za učenje mlade generacije v vsem, kar imenujemo obramba in ljubezen do domovine.

Brž ko ne bi v pripravah in na proslavi sami upoštevali tega, taki shodi in zborovanja, taka srečanja in prireditve ne bi imele prave vsebine, ne bi dosegale pravega namena in pomena.

(Nadaljevanje na 2. str.)

Pozdrav soborcem

Ob urejevanju ponovno rojene, skoraj slavnostne številke nekdanjega prvega »Partizanskega dnevnika« smo obiskali tudi njegovega prvega urednika Franceta Vrega-Mileta in v razgovoru z njim dobili izvirno pričevanje o nastanku, urejevanju in tiskanju tega priljubljene, vseljudeškega borbenega glasila, ki hkrati z enotami IX. korpusa in zlasti 31. divizije tudi slavi dvajseto obletnico svojega rojstva.

France Vreg-Mile, prvi urednik »Partizanskega dnevnika«

● »Česa se po tolikih letih najbolj živo spominjaš?«

»Kmečke hiše v cerkljanskih hribih, soborcev z živim mladeniškim zanosom in velike zamisli o osvoboditvi primorskega ljudstva.«

● »Tam se je porodila zamisel o dnevniku?«

»Da. V novembrskih dneh 1943. leta po mučnem pohodu z Do-

lenjske, prek Gorenjske na Primorsko.«

● »Ali ni bila ideja o dnevnem izhajanju nekoliko drzna?«

»Nič bolj kakor vse, kar smo počenjali na Primorskem. Toda, kaj smo ljudem, ki že 25 let niso imeli slovenske besede, lahko dali lepšega kakor domač, slovenski list... Odziv je bil tako veličasten ter spontan, da bi si ga želel marsikateri sedanjí dnevnik, tiskan na najmodernejših strojih!«

● »In vaša uredniška politika?«

»Ta nam ni delala preglavic. Bili smo velika družina soborcev: od komandanta do kurirjev, od primorskih deklet-raznašalk do preprostega tesarja, ki nam je izbral prostor za tiskarno... Ali je bilo torej težko imeti posluh za čas, za velike naloge osvoboditve? Saj smo bili del te pogumne, borbene skupnosti, ki je z jasnim pogledom korakala v socializem.«

● »Pa sodelavci-uredniki?«

»Sprva smo bili trije: padli Martin Kokalj, Marjan Tepina in Jaz. Potem so se zvrstili: Saša Štempihar, ki je padel, Lev Modic, Dušan Fortič, Jože Smole, Lado Pohar, Ogarev in drugi. Eni so odhajali, drugi vstopali — ideja dnevnika pa je živevala. Pogrešali bi ga, kakor bi pogrešali partizanstvo ali vsakdanji kruh, če ne bi izhajal več.«

● »In tvoja želja na pot tej in drugi številki, ki izide v nedeljo?«

»Da bi tudi prek nje, prek obeh oživel podoba naših najsvetlejših dni, veliki, trpki, pa možati čas herojskih dejanj... V imenu urednikov pa topel tovariški pozdrav vsem soborcem in nekdanjim sodelavcem!«

Cerklje — nekdanja »partizanska prestolnica«

Bivšim borcem XXXI. divizije

V teh dneh je izšla knjiga Stanka Petelina-Vojka »MED TRIGLAVOM IN TRSTOM«, ki podrobno obravnava zgodovino enot XXXI. divizije od njihove ustanovitve dalje. Knjiga je obsežna — skoro 600 strani — in bogato ilustrirana — 130 fotografij ter 40 skic in zemljevidov. Ker namerava štab za proslavo dvajsete obletnice divizije knjigo s posebnim posvetilom POKLONITI VSEM BIVŠIM BORCEM XXXI. DIVIZIJE, ki so bili vsaj šest mesecev v njenih enotah, prosimo vse tiste, ki so upravičeni do knjige, naj najkasneje do 30. septembra letos sporoče štabu za proslavo dvajsete obletnice XXXI. divizije, Ljubljana, Beethovnova 10 naslednje podatke:

— svoj naslov;

— v kateri enoti XXXI. divizije so bili in kdaj;

— kdo lahko potrdi resničnost navedb.

Pred srečanjem primorskih in gorenjskih partizanov

(Nadaljevanje s 1. strani)

In čeravno smo v času velikih naporov in tudi prvih korakov za prepoved uporabe vsakršnega orožja — predvsem naj sodobnejšega in naj uničevalnejšega med njim — naše tradicije in naše delo nimajo vojskovalnih namenov in niso nič manj pomembne, kot pred leti. Sicer pa nihče ne bo bolj vesel razorožitve kot mi, ki smo s številnimi ranami šli skozi ogenj revolucije, nihče ne bo bolj srečen kot mi, nekdanji borci, če nikoli več in nihče več ne bo streljal proti drugemu človeku, če nikoli več ne bi prišlo do uničevanja človeštva z vojno. Toda, to so zaenkrat še vedno samo lepe, zelo lepe želje in sanje, ki pa smo jih in jih bomo vedno podpirali z vsem žarom, ki ga zmoremo in si ga lahko dovolimo.

In v teh pripravah, pri teh srečanjih prav zaradi vsega, zaradi časovne oddaljenosti partizanstva in ker nam naglo dorašča in odrašča rod za rodom, bo ta proslava poleg drugega tudi preizkusni kamen sodobnega prijema pri obrambni vzgoji mladega rodu. Namesto nas, starejših udeležencev NOB bodo v teh dneh korakale kolone predvojaških obveznikov, ki jih bodo vodili stari, preizkušeni

vojaški voditelji, poveljniki in komisarji nekdanjih enot primorskih in gorenjskih partizanov.

Zakaj tako?

Čas je, da obvezno učenje obveznikov predvojaške vzgoje postavimo na čim bolj praktična tla, da njihovo učenje skratka prilagodimo morebitni vojni situaciji, da ga moderniziramo. Zato bodo kolone teh obveznikov, ki bodo krenile iz številnih krajev Primorske in Gorenjske proti Cerkljemu, na svoji poti opravljale številne vojaške, predvidene in nepredvidene naloge, prilagajale se bodo razmeram in okoliščinam, v kakršnih smo se nemalokrat znašli med vojno tudi mi.

Mimogrede bodo njihovo pot poživila srečanja s stariimi borci, ki bodo na krajih nekdanjih dogodkov opisovali svoja doživetja in tako živo prenašali izkušnje na mlajše. Mimogrede bodo oživeli tudi tako imenitni partizanski mitingi, ki so preganjali temne misli borcem, jim dajali novega poleta in omogočali tesno povezovanje prebivalstva z njegovo vojsko.

In ne najmanjšega pomena bodo tudi različne publikacije — knjige in časopisi — ki bodo izšle v teh dneh. Po svoji plati bodo pomagale naše izkušnje in tradicije prenašati na vse, ki jih bodo videli in brali.

Zaradi tega bo cerkljanska proslava, zvezana z obletnico nastanka številnih partizanskih enot in v tem primeru predvsem XXXI. divizije, poskus in doprinos k sodobni obrambni vzgoji našega ljudstva.

Bogata izbira tiska ob 20-letnici vstaje na Primorskem 115.000 izvodov »Partizanskega dnevnika«

Včasih tožimo, da nam primanjkuje knjig in publikacij, ki nam približujejo nedavno zgodovino, predvsem zgodovino osvobodilnega boja. Tožimo tudi, da je prenašanje naših spominov in tradicij na mlajše rodove dostikrat suhoparno, enolično in nenačrtno.

Priznati je treba, da so v tem pogledu res precejšnje praznine, da resnično niso obdelane številne pokrajine in dogodki, predvsem pa se čuti pomanjkanje sočno napisanih in razumljivih, z zanesljivimi podatki podprtih zgodovinskih spominov naših vojaških enot.

Eno izmed takih vrzeli bomo izpopolnili z nekaterimi publikacijami, ki bodo ob primorskem prazniku in praznovanju v Cerknem

Izšle pri založbi »Borec« in pionirski reviji »Kurirček«.

Najpomembnejša in najobširnejša med njimi bo knjiga o zgodovini 31. divizije, ki jo je napisal njen nekdanji načelnik Stanko Petelin-Vojko. Izpod peresa istega avtorja pa je že izšla knjižica »Kronika Vojkove brigade«.

Prav tako je pravkar izšla knjiga Milka Stolfe z naslovom »Med briškimi griči je posijalo sonce«.

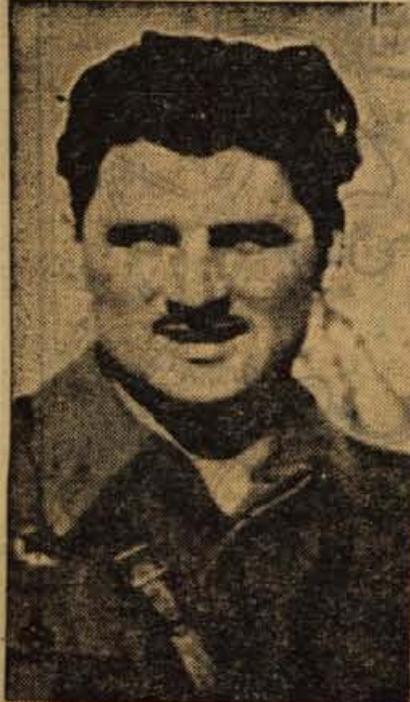
Ob tej priložnosti je prišla iz tiska tudi knjižica »Na Primorskem so izkopal puške«, v kateri so nanizani med vojno napisani sestavki, ki jih je objavljala primorski partizanski tisk.

Omeniti moramo tudi izbor pesmi Ivana Minattija, starega »vojkovca«, ki bo prišla na svetlo z naslovom »Veter poje«.

Pri tem pa sodelujejo tudi različni časopisi ter radio in televizija, ki javnost obveščajo o praznovanju ter objavljajo spomine in druge prispevke.

In končno naj »Partizanski dnevnik« pove še nekaj o sebi. Izšel bo namreč dvakrat: prvič 4. septembra in drugič na sam praznik 8. septembra. In njegova naklada: 115.000 izvodov!

Pred 20 leti je bila ustanovljena XXXI. divizija NOV in POJ

Prvi komandant XXXI. divizije narodni heroj in generalni podpolkovnik Stane Potočar-Lazar

V Slovenskem Primorju in na Gorenjskem so bile razmere, v katerih so morale delovati prve tamkajšnje partizanske enote, precej težavnejše kot marsikje drugod. To je bilo povsem razumljivo, saj je bilo Slovensko Primorje že od leta 1918 pod italijansko okupacijo in so tako Italijani imeli dovolj časa, da so lahko vzpostavili gosto mrežo karabinjerskih, financarskih in vojaških postojank: neposredno pred kapitulacijo fašistične Italije je bilo na področju Slovenskega Primorja več kot 90.000 sovražnikovih vojakov.

Navzlic temu pa so se prve partizanske enote na tem področju pojavile že poleti 1941, avgusta 1942. leta pa so se združile v bataljon »Simona Gregorčiča«, ki mu je poveljeval kasnejši komandant Gradnikove brigade Martin Greif-Rudi. Izreden polet pa je primorsko partizanstvo doživelo spomladi 1943, ko so med drugim ustanovili prvi dve primorski brigadi: 5. brigado »Simona Gregorčiča« in 6. brigado »Ivana Gradnika«. Enote Gradnikove brigade so se prvič zbrale 26. aprila 1943 na planini Golobar nad Bovcem — to pa je hkrati tudi dan ustanovitve te brigade. Dva meseca kasneje — po sila napornem, vendar uspešnem

pohodu v Slovensko Benečijo — sta se obe brigadi združili v III. SNOUB »Ivana Gradnika«.

Na Gorenjskem, kjer se je partizansko gibanje močno razvilo že konec leta 1941 in v prvih mesecih naslednjega leta, je prišlo do ponovnega poleta spomladi 1943, ko je tamkajšnji Gorenjski odred narastel kar na devet bataljonov, hkrati pa so morali več sto prostovoljcev poslati na Dolenjsko po orožje. Da bi pri tolikšem številu novih borcev povečali tudi njihovo udarno moč, so 12. julija 1943 v Davči iz enot Gorenjskega odreda ustanovili VIII. udarno brigado — kasnejšo VII. SNOUB »Franceta Prešerna«.

V teh dneh so se pričeli kazati prvi znaki, da fašistična Italija ne bo več dolgo mogla kljubovati vedno hujšim zavezniškim udarcem. Zato je Glavni štab Slovenije sklenil osredotočiti vse slovenske brigade na Dolenjskem in Notranjskem in je tja odpoklical tudi Gradnikovo in Prešernovo brigado. Sklep je bil povsem pravilen: že mesec dni kasneje — 8. septembra 1943 — je Italija kapitulirala in sedem slovenskih brigad je v nekaj dneh razorožilo več deset tisoč italijanskih vojakov in povsem razbilo belogardistične oborožene oddelke povsod, kjer so se poskušali upirati. Pri tem je najtežji posele imela prav Prešernova brigada, ki je po osemdnevnih bojih naposled prisilila 700 močno oboroženo belogardistično posadko gradu Turjaka k vdaji.

Ob istem času pa je tudi primorsko ljudstvo samo, razen Trsta, Gorice in Tolmina, osvobodilo celotno ozemlje Slovenskega Primorja, ter na tako imenovani »goriški fronti« štirinajst dni odbijalo Nemce, ki so poskušali prodreti položaje enot ponovno ustanovljenega Severnoprimorskega in Južnoprimorskega odreda. Glede na to, da na Primorskem skoraj ni bilo starega izkušene kadra, je Glavni štab Slovenije Gradnikovo in Prešernovo brigado napotil nazaj na Primorsko oziroma na Gorenjsko. To se je zgodilo konec septembra 1943.

Medtem — 26. septembra — pa so v Cerknem iz enot takratnega

Idrijskega odreda ustanovili Vojkovo brigado, tretjo brigado kasnejše XXXI. divizije. Z istim ukazom štaba Operativne cone za Zahodno Slovenijo pa so ustanovili še nekatere druge primorske brigade: Goriško, Gregorčičevo, Kosovelovo, Soško in Tržaško. Ustanavljanje novih brigad je nemška ofenziva, ki je v tistih dneh preplavila skoraj vso Primorsko, sicer nekoliko motila, vendar ga ni mogla preprečiti.

Po končani sovražnikovi ofenzivi so iz novih ter Gradnikove in Prešernove brigade sestavili tri divizije: Triglavsko, Goriško in Tržaško. Ukaz v tem smislu je štab Operativne cone za Zahodno Slovenijo izdal 6. oktobra, toda že mesec dni kasneje so ukinili Tržaško in zadržali le Goriško in Triglavsko divizijo. Prva se je kasneje imenovala XXX., druga pa XXXI. divizija NOV in POJ.

Nar. heroj Evgen Matejka-Peme, šef OC XXXI. divizije in njen poznejši komandant

V Triglavski (kasnejši XXXI.) diviziji je bilo sprva pet brigad: Gradnikova, Prešernova, Vojkova, Goriška in Tolminska. Vendar pa se je Goriška brigada še pred novembrsko sovražnikovo ofenzivo spojila z Gradnikovo, Tolminska brigada pa s Prešernovo brigado: Tako je XXXI. divizija od novembra 1943 do konca vojne zadržala naslednje tri brigade: III. slovensko narodnoosvobodilno udarno brigado »Ivana Gradnika«, VII. slovensko narodnoosvobodilno udarno brigado »Franceta Prešerna« in XVI. slovensko narodnoosvobodilno brigado »Janka Premrla-Vojka«.

Tudi XXX. divizija je imela tri brigade. To so bile XVII. SNOUB »Sim. Gregorčiča«, XVIII. SNOUB »Bazoviška« in XIX. SNOUB »Srečka Kosovela«. Pod neposrednim poveljstvom štaba IX. korpusa, ki so ga bili ustanovili v prvih dneh decembra 1943, pa je bila artilerijska brigada in »Brigata Tristina d'assalto«. Zadnja se je leto dni kasneje priključila diviziji »Garibaldi Natisona«, ki je bila prišla iz Furlanije in se podredila štabu IX. korpusa.

Kasneje so v XXXI. diviziji, ki je ob ustanovitvi štela 3050 borcev, vzpostavili še vrsto posebnih enot pod neposrednim poveljstvom štaba divizije: udarno četo, bataljon za zvezo, inženirski bataljon, dopolnilni bataljon, artilerijski divizion, četo težkega orožja, zaščitni bataljon itd. Podoben razvoj so doživele tudi vse tri brigade.

Naposled naj omenimo še prve komandante in komisarje XXXI. divizije in njenih brigad:

Prvi komandant Gradnikove brigade je bil Danilo Sorovič, komisar pa narodni heroj Cveto Močnik-Florijan, ki je padel že na dan ustanovitve brigade. Poveljstvo nad Prešernovo brigado sta ob njeni ustanovitvi prevzela polkovnik Ivan Javor-Igor in polkovnik Ivan Franko-Iztok, nad Vojkovo brigado pa Milan Tominec in Henrik Zdečar. Prvi komandant XXXI. divizije, ki je prevzel svoj položaj, je bil generalpodpolkovnik in narodni heroj Stane Potočar-Lazar, komisar pa Cifil Keršič-Metod.

STANE PETELIN-VOJKO

Pohodi enot proti Cerkljem

Le malokater partizanska proslava je imela tak obseg in pustila za seboj tako dolgotrajne rezultate, kot to lahko trdimo že sedaj — sodeč po vsestranskih pripravah — za proslavo, ki bo ob dvajseti obletnici splošne vstaje primorskega ljudstva in ustanovitve vrste par-

tizanskih enot v soboto in nedeljo — 7. in 8. septembra — v Cerkljem, nekdanjem središču partizanskega osvobodjenega ozemlja na Primorskem. Za razliko od številnih drugih proslav, v Cerkljem ne bomo srečavali le ostarelih obrazov nekdanjih borcev in bork, temveč bo

prevladovala mladina, uniformirana, oborožena in razvrščena ramo ob ramo z nekdanjimi partizanski ml borci. Tako je tudi pravi čas je, da naše mesto prevzame mlajša generacija, ki bo — če bo to še kdaj potrebno — branila sadove našega narodnoosvobodilnega boja,

medtem ko je dolžnost starejše, partizanske generacije, da ji posreduje svoje bogate izkušnje.

V tem smislu bo potekal tudi spored teh proslav:

Partizanski pohod mladih enot

Dne 5. in 6. septembra zjutraj bo iz šestnajstih občin krenilo 21 mladinskih bataljonov na dvodnevni oz.

(Nadaljevanje na 5. str.)

Pohodi enot proti Cerknemu

(Nadaljevanje s 4. str.)

tridnevni partizanski pohod v Cerkno.

● **Gradnikova brigada** s svojimi štirimi bataljoni bo krenila iz Tolmina, Kanala, Nove Gorice in Ajdovščine, spotoma pa se bodo mladinci ustavljali v krajih, znanih iz časa vojne, in obnavljali važnejše borbe. V soboto zvečer se bodo s starimi gradnikovci sešli v Ravnah nad Cerknim. Brigado bo vodil nekdanji komandant brigade in Primorcem dobro znani borec Martin Greif-Rudi.

● **Vojkova brigada** bo imela tri bataljone, ustanovili pa jo bodo v občinah Idrija, Postojna, Cerknica in Logatec. Njeni bataljoni bodo obšli Pivko, Idrijsko in Zirovsko, dokler se ne bodo pod vodstvom nekdanjega komandanta brigade podpolkovnika Ferda Tolarja-Mirka ustavili v Otaležu, kjer jih bodo pričakali nekdanji borci Vojkove brigade.

● **Dolomitski odred** bo s svojimi tremi bataljoni in pod vodstvom nekdanjega komandanta odreda Toneta Curka-Gorjana krenil z Vrhniko in iz Dobrove na dvodnevni pohod čez Dolomite in Zirovsko, zadnja noč pa si bo taborni ogenj prizgal v Planini.

● **Udarni bataljon XXXI. divizije** bo vodil nekdanji komandant te enote, Franc Kovačič-Tarzan. Iz Ljubljane se bo s kamioni prepehljal do Horjula, od tam pa bo z »borbami« prodril čez Zirovski vrh proti Sovodnju; prenočil bo v Čeplezu, kjer se bodo razen bivših udarnikov zbrali tudi nekdanji borci drugih samostojnih enot pri štabu XXXI. divizije.

● **Škofjeloški odred** bo imel dva bataljona — enega iz Šiške, drugega iz Škofje Loke — vodil pa ga bo nekdanji komandant 2. bataljona major Janez Lušina-Mali čez Poljansko dolino na Kladje nad Cerknim.

● **Prešernova brigada** bo z vsemi tremi bataljoni krenila iz Kranja, nato pa bodo njeni bataljoni v samostojnih koloňah nastopali nad Selško dolino proti Črnemu vrhu, kjer se bodo razvile hude »borbe«.

Po doseženi »zmagi« se bodo mladinci sestali z nekdanjimi borci Prešernove brigade v Novakih. Brigado bo vodil njen bivši komandant polkovnik Karel Leskovec.

● **Cankarjev bataljon in bataljon VDV**, ki ju bodo ustanovili v Radovljici, bo narodni heroj in polkovnik Anton Dežman vodil čez Kropo in mimo Ratitovca v Labinje nad Cerknim, kjer bo na predvečer osrednje proslave priredil — kot druge enote — partizanski miting.

● **Kokrški odred** bo krenil pod poveljstvom svojega nekdanjega komandanta Janka Prezlja-Staneta iz Tržiča čez Kranj in Zeleznike, v »borbah« za Črni vrh bo sodeloval s Prešernovo brigado, nato pa se bo ustavil v Poljani nad Cerknim.

● **Jeseniško-bohinjski odred** — ki bo imel dva bataljona, vodil pa ga bo nekdanji komandant podpolkovnik Ivan Leban — bo prodiral čez Bohinj proti Baški grapi, odtod pa bo iz Hudažužne čez Zakojco krenil v Gorje nad Cerknim.

Preveč prostora bi potrebovali, če bi vsaj v grobih črtah hoteli opisati program vsakega posameznega bataljona. Omenimo naj le to, da bodo bataljoni šli predvsem čez kraje, kjer so se med vojno zadrževale in borile številne partizanske enote, da bodo nekdanji partizani mladincem med potjo pripovedovali o zgodovini svoje enote, da bodo obiskovali partizanska grobišča in se spominjali borcev, ki so žrtvovali svoja življenja za svobodo in lepše življenje prihodnjih rodov, da bodo spotoma prirejali partizanske mitinge itd.

Prezemanje tradicij našega narodnoosvobodilnega boja pa je le ena stran namena, ki naj bi ga dosegli s pohodom. Druga stran pa je osposabljanje mladincev za obrambo države. Zato bo vsak bataljon zase samostojna vojaška enota: mladinci bodo uniformirani in oboroženi s puškami, mitraljezi, ročnimi metali, breztrajnimi topovi in drugo pehotno oborožitvijo, hkrati pa se bodo pod vodstvom rezervnih in aktivnih oficirjev vso pot »borili« s sovražnikovimi» za-

Prešernovci v Rovtan

sedami, napadali bunkerje in postojanke, »minirali« železnice, mostove itd.

Odkritje grobnice v Cerknem

V soboto popoldne — 7. septembra — bo v Cerknem odkritje grobnice, na kateri je vklesano 995 imen. Toliko partizanskih borcev je namreč za časa narodnoosvobodilnega boja padlo na Cerkljanskem. Ze ta podatek zadosti nazorno kaže na obseg borb na tem področju. Izmed padlih borcev je 361 domačinov iz Cerknega in okolice, 153 iz drugih krajev Slovenskega Primorja, 181 iz Slovenije onstran bivše jugoslovansko-italijanske meje, 33 Slovencev iz Trsta in Gorice, 89 italijanskih partizanov itd.

Srečanje starih partizanov

Nekdanji primorski in gorenjski borci bodo z vseh strani pohiteli na Primorsko že 7. septembra popoldne, da bi se v Cerknem udeležili odkritja grobnice s posmrtnimi ostanki svojih soborcev. Po tej svečanosti pa se bodo odpeljali vsak

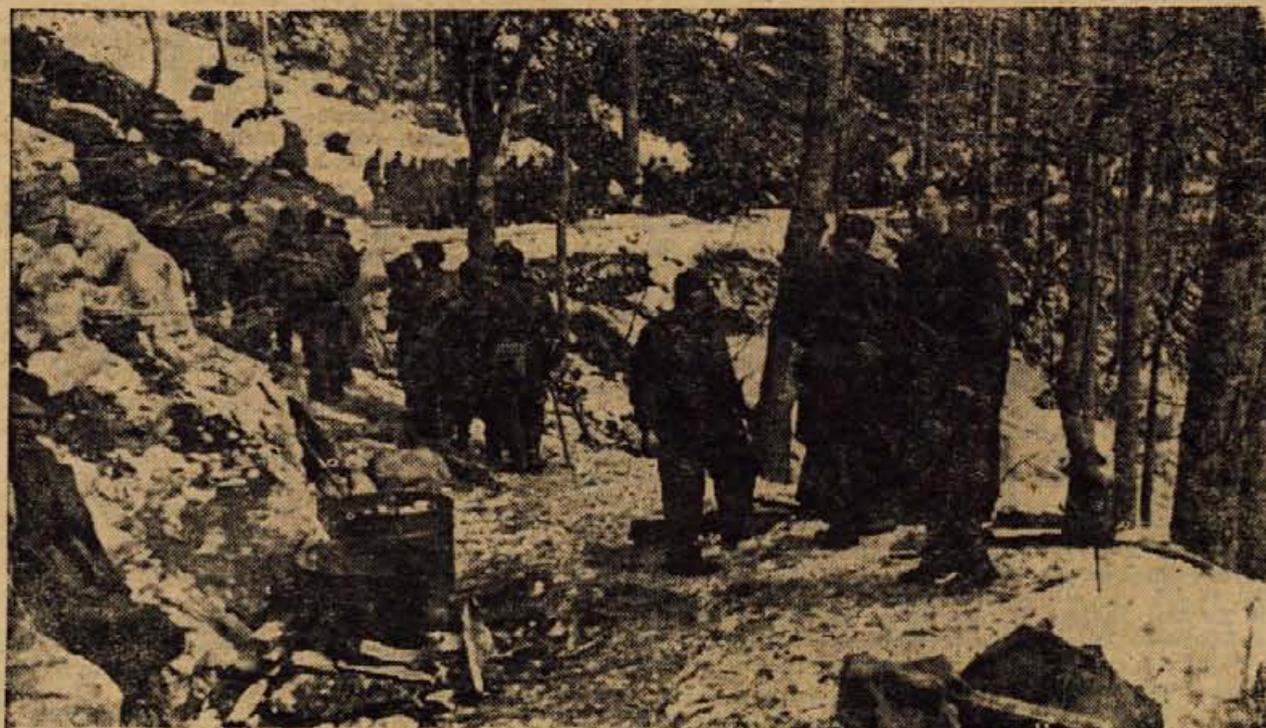
v svojo enoto (Gradnikova brigada — Ravne, Prešernova brigada — Novaki, Vojkova brigada — Otalež, Udarni bataljon in druge samostojne enote pri štabu divizije — Čeplez, Dolomitski odred — Planina, Škofjeloški odred — Kladje, Jeseniško-bohinjski odred — Gorje, Kokrški odred — Poljane, Cankarjev bataljon in bataljon VDV — Labinje), kjer bodo po prihodu mladinskih enot v te vasi priredili miting in ob tabornem ognju obujali spomine na partizanska leta.

Zbor brigad in podelitev odlikovanj

Naslednje jutro — 8. septembra ob devetih — bodo brigade, sestavljene iz starih borcev in mladincev, prikorakale pred slavnostno tribuno v Cerknem, kjer jim bo odposlanec vrhovnega komandanta Jugoslovanske ljudske armade maršala Josipa Broza-Tita podelil visoka odlikovanja za njihove zasluge, ki so si jih pridobile med narodnoosvobodilno borbo. Odlikovane pa bodo z naslednjimi odlikovanji:

- **Gradnikova brigada:** z redom narodne osvoboditve;
- **Prešernova brigada:** z redom partizanske zvezde z zlatim vencem;
- **Vojkova brigada:** z redom zaslug za ljudstvo z zlato zvezdo in z redom bratstva in enotnosti z zlatim vencem;
- **Gregorčičeva brigada:** z redom zaslug za ljudstvo z zlato zvezdo in z redom bratstva in enotnosti z zlatim vencem;
- **Bazoviška brigada:** z redom zaslug za ljudstvo z zlato zvezdo in z redom bratstva in enotnosti z zlatim vencem;
- **Kosovelova brigada:** z redom zaslug za ljudstvo z zlato zvezdo in z redom bratstva in enotnosti z zlatim vencem;
- **Tržaška brigada:** z redom zaslug za ljudstvo z zlato zvezdo;
- **Artilerijska brigada:** z redom zaslug za ljudstvo z zlato zvezdo.

Spored proslave v Cerknem je tako obsežen in pester, da bo ta praznik ostal v trajnem spominu ne le nekdanjim primorskim in gorenjskim borcem, temveč tudi tisočim mladincem — bodočim nosilcem slavnih tradicij naših partizanskih enot.

Enote IX. korpusa med zadnjo ofenzivo v Kozjih stenah

Skupina borcev in oficirjev IX. korpusa. Srednji — komandant Lado Ambrožič-Novljan, predzadnji Dušan Svára-Dule, na skrajni desni narodni heroj Rudolf Hribernik-Svarun

Iz Trsta so prišli

Osemnajst jih je prišlo in koliko orožja so prinesli s seboj: 15 Mauser-pušk, 3 revolverje, strojnico »šarca«, 500 nabojev za šarca, več bomb, pasove in vsak mož po 60 nabojev za puško. Tovariši obkolijo došlo skupino, povprašujejo vsepek.

»Tržačani smo. Iz Trsta smo prišli.«

»Pa v uniformi? Kako to?«

»Nemci so nas mobilizirali in nas kot varnostno stražo vtaknili k organizaciji Todt.« Sedaj smo prišli,» pripoveduje drug tovariš iz skupine. »Ze dolgo smo imeli zveze s partizani, pomagali smo jim, kot smo pač znali. Potem nam je poslal obveščevavec XXX. divizije pismo, v katerem nam sporoča, naj pridemo k partizanom. Preden smo odšli, smo pobrali Nemcem municijo. Iz skladišča smo odnesli 36 kg eksploziva in zaboj municije ter ga

poslali na dogovorjeno mesto. Hrana smo razdelili med civilno prebivalstvo, kar pa nismo mogli odnesti, smo uničili.«

»In potem,» povpraša nestrpno naš tovariš.

»Predvčerajšnjim smo se pripravili za odhod. Dobro smo se opremili, vsak ima šotorsko krilo in odejo. Pripravili smo si po dve puški, pa smo spoznali, da tako ne bo mogoče mimo straž. Zato smo prinesli vsak samo po eno puško, s seboj pa imamo tudi šarca, ki bo zapel švabom še marsikatero lepo.

Zdaj smo tu pri vas, tovariši — zadovoljni smo, da smo lahko z vami. S svojim delom vam bomo dokazali, da smo vredni zaupanja in da smo pravi tovariši v borbi proti skupnemu sovražniku.«

Se dolgo smo se pogovarjali med seboj...

(Partizanski dnevnik, 29. IX 1944)

Tank

Krasna vreme je bilo... Sonce je močno sijalo na nas, ki smo čepeli za mitraljezi in puškami na položajih ob glavni cesti. V bližnji vasici je ura bila tri popoldne.

»Danes ne bo nič!« je dejal mitraljezec Joško. Pritrtili smo mu. Le komandir Ivan je ugovarjal. — »Dan je še dolg!« Ležali smo, kadili in čakali.

»Tihol!« Ivan vstane in gleda proti Ajdovščini. Vsi prisluhnemo. V daljavi se čuje brnenje motorja.

Tone priteče z izvidnice. »Dva tanka in dve avtoblindli!« Komandant brigade Djenadija se nasmeji.

Pripravili smo se brez vsakega povelja in čakali. Motorizirana kolona se je pomikala mimo nas. — Najprej en tank, pa avtoblinda in zadnji tank! Tako, zdaj ste notri! Ven ne bo ušel nobeden. Kolona se pomika naprej.

»Bum! Tresk! Brrrr!« Naši so »razpalili«. Napeto čakamo. Kaj bo? Mineraci so položili mine!! Strojnice še vedno regljajo, čujejo se tudi strel iz toplica v tanku! Čez

nekaj časa zagledamo tank. Z vsa brzino jo je »sekale« nazaj, od koder je prišel. Tank hajka! »Sam! petdeset metrov, tovariš, in ni več!« se pošali Tone kot po navadi in v roko vzame bombo. Sedaj — »Bum!«

Tank leti po zraku. Zavozli je na miano! Deset metrov ga je od neslo od ceste proč.

»Juriš!« Fantje jurisajo, Nemce beže!

»Stirje so blii,« je pozneje pravi Joško, »tako so tekli, da jih nit krogle iz mojega mitraljeza niso ujele!«

Naši so pri tanku. Tovariš Stan ko demontira tankovsko strojnico. Franci meče iz tanka municijo, granate in drugo robo, fantje znašajo skupaj vse, kar bi bilo koristnega.

Se nekaj bomb v tank, da je po polnoma uničen.

Vsi veseli in zadovoljni smo si vrnili v vas.

Jaz pa sem vzel pero

in napisal tako:

XVII. SNOB Sintona Gregorčiča uničuje tanke!

(Partizanski dnevnik, 14. VII. 1944)

Drugi bataljon Gradnikove brigade

Z godbo na juriš

Štab Vojkove brigade. Pri telefonu: »Halo, prosim 316!« Halo, tam 316? Prosim tovariša šefa OC ena in tridesete... Halo, tam Polde? Prosim Te, Ti, ki moraš vse vedeti, daj mi v kratkem opis situacije po bojiščih... Za vojno dopisništvo, da tu Franci. Od danes zjutraj do sedaj seveda, kaj si pa misliš? Od Napoleonove bitke pri Waterlooju dalje? Potem si se pač zmotil?...

Na številki 316: »Vsak se lahko zmoti...«

»Razen šefov OC. Le-ti morajo po svoji vojaški dolžnosti biti vsevedni...«

»Ne prekinjaj s tako neumnimi opazkami! Torej...? Iz Idrije preko Vojskega proti Mrzli Rupci krenilo 250 švabov. Iz Kanala proti Lokovcu ravno toliko. Trčili so na edinice XIX. brigade. Tudi iz Avč jih je skozi Kanal proti Lokovcu rinilo okoli 200, iz Sv. Lucije preko Tolminskega Loma pa še ena švabska kolona približno enake moči. Pri Lokovcu jih je napadla naša Bazoviška XVIII. brigada. Na Predjami se jih je pojavilo okrog 1000 iz Postojne, proti Zavrhu pri Trnovem pa jih je prišlo 500. 40 belogardistov je prišlo iz Baške grape na Sentviško goro, krenili so na Slap, kjer so odpeljali nekaj družin in jim pokradli vso živino. Kako pa pri vas?«

»Proti eni koloni, ki se je približala Trnovemu, je zavzela skupina borcev II. in III. bata-

ljona Vojkove položaje... Halo, si še pri telefonu? Ravno kar prihaja kurir. Pravi, da so se tam že dvakrat umaknili na nove položaje... Halo, boš ostal zaenkrat na 316? Pozneje te zopet pokličem. Hvala. Zdravo!«

Pridrda motor. Pred štabom brigade se ustavi komandant XXXI. divizije, podpolkovnik Lazar.

»Vojko, kaj pa delajo vaši? Povsod drugod so jih že nagostali naši. XVII. brigada jih je nabrala in našgala, da je veselje, prav tako sta se dobro držali osemnajsta in devetnajsta. Zaplenili so nekaj šarcev in brzostrelk. Gradnikova je pri Predmeji uničila 7 kamionov in zaplenila krasno motorno kolo. Tudi ena limuzina je zgorela. Tvoja brigada mora vreči sovražno kolono nazaj s položajev...«

»Tovariš podpolkovnik, poslali smo že en bataljon Nemcem za hrbet, moral bi vsak čas napasti. Ravno kar pošiljam še en udarni vod, da napade z boka. Tvoje povelje bo izvršeno.«

Oprezno stopa udarni vod. Po pokanju sodeč bi že moral biti na položaju, da napade sovražnika z boka. Tedaj se začuje glas harmonike. »To so naši. Hitro, hitro, šli bodo za Nemci, preden se dospemo na položaje. Kaže, da so jih že pregnali s prejšnjih položajev. Krenemo desno in v strelcih naprej. Marjan, ti pa po zvezi z bataljonom.«

Vrača se Marjan:

»Tovariši, hitro, minuto od tu so naši. Umaknili so se na boljše položaje in od tam so vglj-

sovražnika zopet nazaj. Hitite, da dospemo pravčasno k njim. Zdaj bo juriš, da jih dokončno uničimo.«

Krogle »mavzeric« že žvižgajo nad nami. Evo, tu je Cene, načelnik štaba Vojkove brigade! »Tovariš načelnik, kako je?«

»Evo, vidiš, zdaj smo jih stisnili. Jaz sem že ves hripav od kričanja ukazov. Včasih je bil prekleto kočljiv položaj. Torej prišel si, da boš lahko pisal reportažo o naši borbi?... Evo, Vojka!«

»Zdravo, tovariš komandant! Prišel si ravno o pravem trenutku. Moram ti reči, da imaš neumornega načelnika! Treba ga bo dati v časopise...«

»Si slišal harmoniko? To bo za juriš!«

»Sijajno! Čul sem jo že prej. Nimaš pojma, kako to povzdiguje moralo.«

»Juriš, juriš!« Se gromkeje se šarci in »zbrojevke« zakrohočejo. Žvižgajo dum-dum krogle. Od drevesa do drevesa naprej. »Juriš! Hej brigade hitite!« poje harmonika skozi gozd. Pod nami se beli cesta. Juriš! Naprej na pse! Naprej za Tita, Kje so meje, pregrade — se oglase zvoki harmonike med našimi vzkliki. Kdo še more zadržati naš urnebes! Smrtonosno lajajo naši »breni«. Vse slabše in slabše se oglašava vmes bežeči sovražnik.

Franci Preis

(Partizanski dnevnik, 27. aprila 1945)

Trnovski junak

Mitraljezec Jelko Jamšek še ni bil tako star partizan, saj mu je bilo komaj sedemnajst let. Doma je bil iz Grčne pri Gorici, kjer je 11. 4. 1927 zagledal luč sveta. Že kot fantič se je doma izkazal med otroki kot neustrašen in hraber. Kot takšen pa je prišel pred tremi meseci v partizane.

Soborci so ga takoj vzljubili in to ravno zaradi njegove neustrašenosti, mladostnega zaleta in korajže.

Kot čvrst bорец se je izkazal v borbah Grašjakove in Sedovti, kjer je s svojim mitraljezom nezadržno odbijal sovražnika, da ni mogel naprej, še celo umakniti se je moral. Na Goro-pejki je pognal Švabe v tak beg,

da jih ni bilo mogoče dohiteti. Pri napadu na Železnike se je izkazal zopet s svojo korajžo, ko je neustrašeno jurišal na sovražni bunker in ga likvidiral.

Njegov zadnji boj je bil pri Trnovem, kjer je s svojo strojnico odbijal sovražno intervencijo, ki je hotela obkoljemi posadki v Trnovem na pomoč. Zadrževal je fašiste, jih procej pobil, ko je naenkrat dobil strel v pokrov strojnice, ki je bila zaradi tega neuporabna. Takrat je ne glede na nevarnost korajžno vstal in zakričal, da mitraljez ne dela več: »Dajte mi drugo strojnico!« je bila njegova želja in nato ga je v glavo zadela sovražna krogla. Korajžni Jelko je tako daroval svoje mlado nadobudno življenje na oltar domovine za srečnejšo bodočnost našega naroda. **Drago**

(Partizanski dnevnik, 18. II. 1945)

Skupina obveščevalcev Vojkove brigade. Prvi z leve Franko Kesič-Cene, tretji z leve Tadek Sadewski-Tomo

Skojevec Janko je izgubil nogo

Partizan je bil kot vsak drugi. Janko je bil skojevec, priključen med tovariši tretjega bataljona, kakor mnogi drugi dobri tovariši. Po se je zgodilo ono veliko, strašno.

Prešernovci so pregnali številčno močnejše SS-ovce, ki so se zaman zaganjali v večje postavljene položaje naše brigade na Zirovskem vrhu. Janko je bil sredi najhujše borbe v prvih vrstah — kot po navadi. Tada ni se vračal to pot iz borbe kot po navadi — razigran, žarečih oči in poln zadovoljstva, da je izvršil svojo največjo dolžnost. To pot je obležal na najbolj izpostavljenem položaju. Nič krikniti ni utegnil, ko mu je mina sprememila nogo v krvavo kepo, ki je visela samo na dveh kožnih krpah od njega. Janko ni padel v nezavest. Sredi najhujšega grmenja minometov in krogel se je privil stokejač k zemlji. Priskočila sta tovariša Zagar in Lenart, si naložila ranjenca na ramena in ga spravila v zaklon, na to pa v ambulanto. Ko so bili izven ognja pravi Janko: »Daj, vzemi nož in odreži!« in pokaže politkomisarju bingljajočo krvavo nogo. In tako se je zgodilo. Sam Janko, bled od močnega krvavenja je tolažil okoli stoječe: »Ab kaj ko bo svoboda, bomo tudi lahko brez noge še mnogo koristili...«

Kakor plamen prehaja Jankovo junaštvo od borca do borca in postaja vse silnejše in svetlejšje. Ta ogenj junaštva bo kmalu spremenil v pepel vse, kar je gnilega in izdajalskega na okrvavljenih tleh slovenske zemlje.

(Partizanski dnevnik 18. X. 1944)

Hobovše - Cerkljansko

Dne 30. decembra 1944 je ZSM priredila miting. Dvorana je bila nabito polna ljudstva, čeprav so v naši bližini ves dan divjale huđe borbe med Vojkovo brigado in Nemci, ki so hoteli vdreti na Cerkljansko. Ko so se zvečer pojavili v dvorani Vojkovi, ki so se vsi utrujeni in lačni, a vendar polni živahnosti vrnili s položajev, tjer so se ves dan junaško držali, je zavladovalo med ljudstvom veliko navdušenje. Nepopisno je bilo splošno veselje, ko se je izvedelo, da so morali Švabi bežati čez Idričico. Vse se je smejalo: »Lansko leto so naši partizani brodirali Idričico, ko je bila najbolj mrzla, letos pa so jo brodirali Švabi s tako naglico, da si bodo to dobro zapomnili.« — Lep miting je bil to. Politični govor je imel politkomisar Vojkove brigade tov. Lenart. Ljudstvo je z zanimanjem sledilo celotnemu programu. Ob zaključku so tovarišice razdelile med borce božična darila.

Naši ljudje so silno hvaležni junaškim borcem Vojkove brigade, ki so obvarovali naše domove pred švabskimi zvermi. Zaupanje ljudstva v našo vojsko je neomajno.

Ladica

Gorenjska za našo vojsko

Dasi je večji del Selško-poljanskega okraja pasiven in ne pridelal nič tolko, da bi pošteno preživel svoje ljudi, je ljudstvo tod okoli močno zavedno in iz dneva v dan dokazuje svojo ljubezen do naroda in njegovih borcev. Samo v mesecu decembru so prebivalci tega okraja dali za NOV 335 glav živine v živi teži 98.112 kg, 59 prašičev v živi teži 6660 kg, 89.740 kg krompirja, 23.100 kg žita, 2710 kg moke, 4520 kg fižola, kaže in ješprenja, ter 16.479 kilogramov zelja in repe. Poleg tega je prebivalstvo darovalo 1300 kosov obleke, 907 kosov perila, 160 rjuh in odelj, 85 parov čevljev in 16 nahrbtnikov.

(Nadaljevanje na 8. str.)

Nad bencin

Nemci so svoje bencinske zaloge spravili v samo Postojnsko jamo misleč, da do tam ne seže partizanska roka. In to bencinsko skladišče so še dobro zastražili, da se ne bi kaj pripetilo. Pred glavni vhod so postavili močno stražo, stranski vhod pa je bil zaprt z dvema težkimi železnimi vrati in debelim zidom.

Pravijo, da nobena stvar ni tako skrita, da ne bi postala očita in tako je prišla vest o skrivnem bencinskem skladišču na uho tudi partizanom. Takoj se je javilo 18 borcev-prostovoljcev iz Vojkove brigade in pod vodstvom obveščevalca Toma so se dne 22. aprila odpravili na nevarno in težko pot, v Postojnsko jamo. Tomo, najdrznejši izmed vseh, mi je po končani akciji žarečega obraza pripovedoval:

»Okoli osme ure zvečer smo krenili proti Postojni in okrog 12. ure po čudovitih stezah in poteh prispeli do stranskega vhoda v bencinsko skladišče. Deset tovarišev sem postavil v zasedo in na stražo, osem pa nas je odšlo na delo. S seboj smo imeli vse priprave, da bi čim bolj uspešno odpirali vrata in vsi smo hodili bosi, da nas ne bi stražar zavohal in alarmiral ostalih. Toda vse naše prizadevanje je bilo zaman in nazadnje smo morali s krompir razbiti vrata. Pri drugih se je poročilo isto. Potem

pa smo prišli do največje zapreke, do debelega zida. Po tihem se ni dalo, pa smo razbili še tega. Vstopili smo v ogromno skladišče, kjer je bilo 12 vagonov bencina. Stražar nas še ni začutil in si je pred vrati žvižgal neko ljubavno melodijo.

»Tovariši, na delo. Mineraci minirajte, ostali pa bomo navrtali sode.«

V začetku je šlo skoro neslišno. Že je navrtan prvi sod. Toda takoj sem uvidel, da tako ne pridemo nikamor in da se do jutra ne bo nateklo dovolj bencina po tleh, da bi potem zažgali. Kot da se nas je polotila neka besnost, smo pričeli razbijati sode in dragocena tekočina se je razlivala po tleh.

Tedaj pa so se odprla vrata in dva rafala iz brzostrelke in ročna bomba sta nas prekinila tik pred ciljem.

Kaj sedaj? Ali hitro naprej iz jame ali v skladišče in tvegati, da se vjememo v past?»

»Tovariši, nazaj!«

Skočili smo nazaj, bencina je bilo že do kolena, in zažgali. Celo skladišče se je na mah razsvetlilo, vrata so se odprla drugič.

Nazaj nisem več gledal, kajti če bi ostal še nekaaj trenutkov, bi bilo po meni.

Ko smo prišli na varno, so nam veliki ognjeni zublji in močne detonacije oznanjale popolno uspešnost akcije. Škoda je milionska!

Tako je skromno zaključil tovariš Tomo, trenutek še pomislil, če je mogoče kaj pozabil, in mirno vlekli svoj čik kot da je vso noč prespal in se ne bi nič zgodilo.

Sadowski Tadek-Tomo je po rodu Poljak, star 22 let. Je izredno bister in predrzen ter vedno čaka, kje bi kako »ušpičil«. Ko je izbruhnila poljsko-nemška vojna, se je kot prostovoljec boril proti Nemcem in ko je videl, da je Poljska izgubljena, je odšel v Rusijo. Po enoletnem bivanju v Rusiji je odšel na Češko kot tovarniški delavec. Od tu pa se mu je za hotelo naprej in je odšel delat v Nemčijo. Ko je videl, kakšen je resnični nemški »raj« za delavca, se je pritihtopil v Francijo, kjer pa so ga Nemci zaprli kot špijona. Toda hrabri Tomo je po štirih dneh pobrisal na Koroško. Kmalu je dobil vezo s partizani in se jim je priključil 15. marca 1943.

Tovariš Tomo je zelo nemirnega duha in večkrat menjava kraje prebivanja. Partizani je že na Koroškem, na Dolenjskem in sedaj tu na Primorskem. Najbolj mu »lečijo« sabotažne akcije, ki jih izvaja z velikopoteznostjo in predrznostjo neustrašnega borca za boljšo bodočnost delovnega ljudstva.

Srečko

(Partizanski dnevnik, 1. maja 1944)

Ognjeni krst pionirjev brigade »Ratitovec«

Ko je pred Zelezniki divjala srdita borba, ko so borci škofjeloškega odreda hrabro odbijali napade sovražnika, ki je skušal prodreti v Zeleznike, tudi pionirji brigade »Ratitovec« niso ostali ravnodušni. Opravljali so nujne kurirske posele, nekaj posebno hrabrih pa je stalo junaško ob strani borcem odreda ter se z njimi ramo ob ramo borili. Pred kratkim so dobili nekaj pušk in so pionirji Blaž, komisar pionirske brigade »Ratitovec«, pionir Ljubu, načelnik štaba, pionir Ante, komandant I. bataljona, tovariš Damjan, komandir I. čete I. bataljona, vsi iz pionirske brigade »Ratitovec« krepko držali svoj položaj v prvi borbeni liniji pred Zelezniki. Postrelili so nad 150 nabojev municije in to le, če so sovražnika videli. Niso se ustrašili sovražnih krogel, ki so kakor roji brenčali okoli njihovih glav, saj je ena komandirju Damjanu prestrelila titovko; hrabro so vztrajali na položaju. Štiri ure so krepko napadali bežeče sovražnike, ter s tem dokazali svojo udarno moč in edino željo, da bi že enkrat smeli sodelovati v pravi borbi. Po borbi so ponosno korakali ob strani komandanta odreda kapetana Blaža skozi vas. Prebivalstvo Zeleznikov je z vso pravico lahko ponosno na to mladino, na te pionirje — junake, posebno še, ko jim je komisar brigade »Ratitovec« prvi potrdil vest o porazu belogardistov z besedami: »Spet smo jih — to so tekli!« Potem je sledila slovesnost...

Za nepopisno hrabrost naših pionirjev v boju 4. februarja 1945 ob priliki poskusa vdora sovražnika iz Selc v Zeleznike je štab škofjeloškega odreda takoj po borbi podelil odlikovanje — spominske slike našega velikega vodje maršala Tita pionirjem: pionirju Blažu, komisarju brigade »Ratitovec«, pionirju

Ljubu, načelniku štaba brigade »Ratitovec«, pionirju Anteuju, komandantu I. bataljona brigade »Ratitovec«, pionirju Damjanu, komandirju I. čete I. bataljona — v znak priznanja njihovega junaštva. Slike so imele na zadnji strani posvetilo štaba odreda s podpisom komandanta in politikomisarja odreda.

Komandant škofjeloškega odreda kapetan Blaž je izročil spominske slike hrabrim pionirjem z besedami: »Prav iz srca, ne kakor malim otrokom, temveč

kakor mož napram možem vam izražam naše največje občudovanje, ko ste se kot pravi hrabri borci borili v prvi borbeni liniji ter vzdržali v hudi bitki. V spomin in priznanje Vam poklanjam slike našega hrabrega maršala Tita. Navdušeni smo nad tako junaško mladino ter vam od srca čestitamo!«

Nato so ostali mali pionirji — junaki na večerji v štabu odreda.

Lojze Battč
(Partizanski dnevnik, 10. II. 1945)

ANEKDOTA

»Partizanski dnevnik«

Sedeli smo v topli sobi in pregledovali literaturo. Zunaj je vlekla burja in beli oblaki so se kopicili nad gorami. Nenadoma je pred vrati zaropotalo; zaslili smo korake in pasji lajež. Vrata so se počasi in previdno odprla. Vsi smo dvignili glave in se nasmehnili majhni deklici v dolgem krilcu, z očetovimi ali bratovimi čevlji, ki nas je začudeno gledala. Bila je Katrica od sosedovih terenskih.

»Kaj pa je, Katrica?«

»Po poročila sem prišla.«

»Pa tako zgodaj?«

Nasmehnila se je in ni vedela, kaj reči. Pa smo jo poučili, da se naš list imenuje »Partizanski dnevnik« in ne poročila. Vedro je prikimala in odnesla cel šop listov...

Zopet smo sedeli pri mizi in zunaj je ležal sneg. Zopet štorkljanje, pasji lajež in vrata so se odprla.

»Kaj pa danes, Katrica?«

»Poročila...« je pričela in zardela, ker smo se zasmejali.

»Kako, Katrica?«

»Partizanski dnevnik,« je takoj popravila in se nasmehnila, češ »ali še ne znam.«

Gledali smo za njo, kako je gazila po snegu, majhna, da je skoro izgnila v njem.

Vsak dan je prišla Katrica in bogve, koliko »Partizanskih dnevnikov« je odnesla.

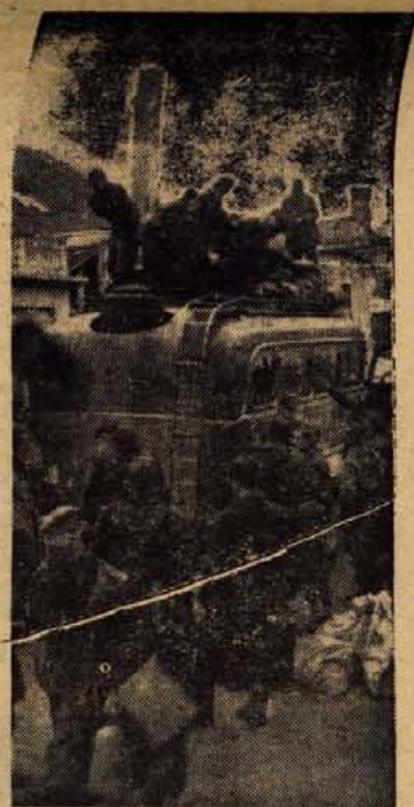
Tako roma »Partizanski dnevnik« v vasi in mesta, na vsakem koraku naletiš nanj. Prinaša nam novice iz vseh bojišč, pripoveduje o junaštvi naših fantov, objavlja odloke in jih razlaga, prinaša slike, za vsakogar nekaj. Vsi povprašujejo po njem, vsi se trgajo zanj in vsi ga težko pričakujejo.

Na temeljih tega preprostega dnevnika bo mogočno vstal velik in bogat časopis, ki bo v svobodi še naprej pripovedoval, kako je bilo takrat, ko so ga morali čez drn in strn prenašati kurirji, da je razveselil svobodoželjne Slovence.

David

Rudi Finžgar, organizator in tekmovavec na prvih medvojnih smučarskih tekmah 20. in 21. jan. 1945 v Cerknem

»Korjera« je dvakrat dnevno vozila med Cerknim in Spod. Tribušo

Iz naših krajev

(Nadaljevanje s 7. str.)

Vozniki so za našo vojsko prostovoljno opravili 1400 ur, dekleta pa pri šivanju in pranju 2270 ur. V zadnjem mesecu je bilo mobiliziranih okrog 300 tovarišev, izmed katerih je bilo veliko prostovoljcev. V božičnih praznikih so samo v tem okraju darovali za našo vojsko 1400 paketov z živili, cigaretami, prepečencem in priborjiški.

Kljub temu da je ljudstvo izčrpano, je bilo razen vsega tega razdeljenih še okrog 15.000 obrokov hrane.

Vse te številke dovolj zgovorno dokazujejo, kaj zmoreta zavednost in ljubezen.

(Partizanski dnevnik, 17. I. 1945)

Šebrelje

V dobi tekmovanja je tudi naša vas marsikaj prispevala za našo vojsko. Dali smo 7334 kg krompirja, 957 kg žita, 5540 kg sadja, 1136 kg korenja, 280 kg zelja, 145 kg fižola, 430 kg mesa, 23 glav goveje živine, 7 telet, 4000 kg sena, 35 kg svežega masla, 250 kg slanine in 62 kg salam. Naši vozniki so za razne edinice prepeljali 260 stotov blaga, naše gospodinje pa so dale marsikatero kosilo in večerjo lačnim tovarišem. Vsi vse za našo junaško vojsko! Zavedajmo se: kar damo naši vojski, damo sami sebi.

Spored osrednjih prireditev v Cerknem

V počastitev 20. obletnice množične vstaje Primorske in ustanovitve XXXI. divizije in Vojkove brigade bodo v Cerknem, v nekdanji partizanski prestolnici Primorske, naslednje prireditve:

V soboto, 7. 9. ob 11. uri slavnostna seja občinske skupščine Idrija v Cerknem,

po seji otvoritev novega mostu čez Cerknico,

ob 17. uri odkritje grobnice,

ob 20. uri partizanski miting sredi Cerknega, ki ga prireja igravska skupina IX. korpusa.

V nedeljo, 8. 9. ob 6. uri budnica

ob 9.00 uri zbor brigad in odredov ter podelitev odlikovanj brigadam,

ob 10.00 slavnostni govor Jožeta Borštnarja, nekdanjega komandanta IX. korpusa.

Po slavnosti bo poseben odbor zbiral podpise z naslovi nekdanjih borcev 31. divizije.

Razen tega bodo po okoliških vaseh razni mitingi in prireditve že v soboto, 7. 9. popoldne in zvečer, ko bodo prišle tja kolone z imeni nekdanjih partizanskih enot,

mali oglasi • mali oglasi

prodam

Prodaj štiritaktini skuter namenske znamke Heinkel-Turist — 175 kub. metrov. — Povprašati pri Kralj, Kranj, Stara cesta 13 - pri ličje levo. 3331

Ugodno prodaj dobro ohranjen osebni avto Škoda letnik 58, tipa 443. — Naslov v oglašnem oddelku. 3303

Prodaj 450 kosov monta opeke. Jože Černivc, Zeje 4, Duplje. 3309

Prodaj moped ali zamenjam za 125 ccm, lahko starejši tip. — Naslov v oglašnem oddelku. 3310

Ugodno prodaj strojno opremo iz gline. — Viktor Demšar, Senčur 243. 3311

Prodaj usnjeno obleko za motorista srednje postave s čelado in rokavicami. — Visoko 52. 3317

Prodaj malo rabljen, zelo dobro ohranjen Fiat Zastava 750 po ugodni ceni. Poizvedbe na oglašnem oddelku ali po telefonu št. Skofja Loka 260. 3318

Ugodno prodaj dobro ohranjen, kompletno krožno žago z 4 m stožem in vozilkom, 10 kv. metrov gladko obdelanega hotavelskega kamna (ciklop) za oblaganje zidu ter 150 kosov monte 12. — Skofja Loka, Mlinska 2. 3319

kupim

Kupim prašiča težkega od 60 do 80 kg. — Bertoncelj, Godešič št. 52, Sk. Loka. 3320

ostalo

Dne 31. avgusta se je izgubila od Zabnice do Sv. Duha ženska črna jakna. — Oddati Sv. Duh 5. 3312

Vetrarjovina »Zliva« Kranj, Titov trg 5, sprejme v začasno zapeljivo delavca-upokojenca za pomožna dela v trgovini »Bistra« v Stražišču in »Izbira« Kranj. — Prijave sprejema personalna služba podjetja. 3269

Gostilnino in trgovsko podjetje Central Kranj obvešča, da je adaptiralo prostore gostilne ZLATA RIBA, ki spet redno obratuje. Izbrane pijače. Specialiteta: domača zolca in morske ribe. 3293

Za varstvo otroka v dopoldanskem času iščem žensko (lahko upokojenka). Ostalo po dogovoru. — Vidmar, Kranj, Titov trg 25. 3296

Cenjenim gostom sporočamo, da bo gostilna Benedik v Stražišču od 3. do 14. sept. — zaprta. 3313

Automobilist! Pridite si strojno opogoniti vaše platnice. Perič, Nako. 3314

Iščem starejšo kmečko dekle za pomoč starejši ženski. Nudim stanovanje. Naslov v oglašnem oddelku. 3315

Ob neoreči, ki nas je prizadela se zahvaljujemo vsem gostvcem, vsem, ki so nam kakorkoli pomagali. Vsem in vsakemu posebej iskrena hvala! - Družina Praprotnik, Brzje. 3316

Nujno iščem sobo in kuhinjo za dobo 2 let. — Ponudbe poslati pod »Vnaprej plačljivo«. 3321

Izpuh se je pes na lme Alka pletilne barve s črnim plaščem z ročavnikom. — Kdor ga najde, izdaja in tiska CP »Gorenjski tisk«, Kranj, Koroška cesta 8. Tekoči račun pri NB v Kranju 607-11-135. Telefoni: glavni in odgovorni 1300, uredništvo in uprava 21-90, 24-75, 28-97. Naročnina: letna sreda 110 dinarjev. Cena posameznih števil: ponedeljek - 30 din beseda.

Trgovina GALANTERJA, Kranj, Prešernova 14, je odprta neprekinjeno od 7. do 19. ure. Cenjenim strankam se priporočamo. Trgovsko podjetje Elita, Kranj. 3323

objave

AMD Senčur obvešča vse svoje člane, da se v čim večjem številu udeležijo proslave v Cerknem. — Odhod vseh motornih vozil je ob 5. uri izpred AMD Senčur. Voznja je skupna z ostalimi vozili iz Kranja. 3324

RAZPIS

Delavski svet KG obrat Mlekarna Kranj razpisuje delovni mest: — šoferja za prevoz tovornega avtomobila, — referenta za embalažo, s takojšnjim nastopom dela.

Ponudbe pošljite na upravo obrata Mlekarna Kranj, Smedniška cesta 1.

RAZPIS

Zavod za zaposlovanje delavcev Kranj razpisuje delovno mesto

SEFA ODEKA ZA PU

Pogoj: visoka ali višja šolska izobrazba. Najprimernejša je pedagoška ali višja kadrovska šola z najmanj 3-letno prakso v pedagoški ali kadrovski službi in vsaj enoletno aktivno sodelovanje na področju poklicnega usmerjanja. Ponudbe sprejema Zavod za zaposlovanje delavcev Kranj, Sejnišče 4.

OBVESTILO

Zdravstveni dom Kranj obvešča starše, da bo obvezno cepljenje proti kozam za vse otroke, rojene od 1. januarja 1962 do 19. maja 1963 in starejše do treh let, ki niso bili uspešno cepljeni.

OTROSKI DISPANZER KRANJ
9. 9. 1963 — od 14. do 18. ure
Kontrolni pregled uspeha cepljenja bo 16. septembra 1963 ob isti uri na istem cepišču.

ZADRUŽNI DOM KOKRICA
10. septembra ob 7.30

OSNOVNA SOLA PREDOSLJE
10. septembra ob 8.15

ZADRUŽNI DOM VISOKO
10. septembra ob 9.15

OSNOVNA SOLA KOKRA
10. septembra ob 10.15

ZDRAV. POSTAJA JEZERSKO
10. septembra ob 11. uri

ZDRAV. POSTAJA PREDDVOR
10. septembra ob 12.30

OSNOVNA SOLA TRSTENIK
10. septembra ob 13. uri

OSNOVNA SOLA GORICE
10. septembra ob 15.30

OTROŠKI VRTEC GOLNIK
10. septembra ob 16. uri

OTR. POSVETOVALNICA ZEJE
10. septembra ob 17. uri

OSNOVNA SOLA PODBREŽJE
10. septembra ob 17.30

ZADRUŽNI DOM NAKLO
10. septembra ob 18. uri

Kontrolni pregled uspeha cepljenja bo dne 17. septembra 1963 na istem cepišču ob isti uri.

OTROŠKA POSVETOVALNICA MAVCICE

11. septembra ob 7.30

OREHEK, ZASAVSKA 10
11. septembra ob 8. uri

OSNOVNA SOLA PODBICA
11. septembra ob 9.15

GOSTILNA NEMILJE
11. septembra ob 9.30

OSNOVNA SOLA BESNICA
11. septembra ob 10. uri

OSNOVNA SOLA ZABNICA
11. septembra ob 11. uri

OSNOVNA SOLA PSEVO
11. septembra ob 11.45

OTROŠKA POSVETOVALNICA STRAŽISČE
11. septembra ob 13.30

KMET, ZADRUGA HRASTJE
11. septembra ob 16. uri

OSNOVNA SOLA TRBOJE
11. septembra ob 16.30

OSNOVNA SOLA VOKLO
11. septembra ob 17. uri

OTROŠKA POSVETOVALNICA SENCUR

11. septembra ob 17.45

Kontrolni pregled uspeha cepljenja bo dne 18. septembra 1963 na istem cepišču ob isti uri.

OSNOVNA SOLA VELESOVO
12. septembra ob 7.30

OSNOVNA SOLA ZALOG
12. septembra ob 8. uri

ZDRAV. POSTAJA CERKLJE
12. septembra ob 9. uri

Kontrolni pregled uspeha cepljenja bo dne 19. septembra 1963 na istem cepišču ob isti uri.

Starši naj pripeljejo k cepljenju otroke, čeprav niso prejeli vabila. Cepljenje je obvezno. S seboj prinesite izkaznico o cepljenju in vabilo.

ZDRAVSTVENI DOM KRANJ

TEČAJ ZA VOZNIKE D IN E KATEGORIJE NA JESENICAH

Združeno šoferjev in avtomobilistov Jesenice obvešča, da se prične tečaj za voznike D in E kategorije v mesecu septembru. Prijave in nadaljnja navodila se sprejemajo v pisarni Združenja na Jesenicah, Rogljeva 1, vsak torek in četrtek od 15. do 18. ure vključno do 24. septembra 1963. Po tem roku se prijave ne bodo več sprejemale za ta tečaj.

Obveščamo vse komitetne medobčinske Komunalne banke Kranj, da zaradi preselitve v nove poslovne prostore na cesti Jugoslovanske ljudske armade št. 4, v soboto dne 7. septembra 1963 ne bomo poslovali s strankami.

V novih poslovnih prostorih pričnemo redno poslovati v ponedeljek, dne 9. septembra 1963.

Novo telefonske številke: 2993, 2994, 2995

Direktor: 2834

Sedanje telefonske linije od 7. t. m. ne bodo več v uporabi.

MEDOBCINSKA KOMUNALNA BANKA KRANJ

OSMR TNICA

Za vedno nas je zapustil naš dober in ljubljeni

MATEVŽ ROZMAN — upokojenec

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 4. septembra, ob 16. uri od križišča na kranjsko pokopališče.

Zalujoči: žena, sestre, bratje in ostalo sorodstvo

RAZPIS

Letalsko-modelarska šola v Kranju vpisuje

v začetni tečaj mladinke in mladince od 12. do 18. leta starosti. Vpisovanje je v prostorih šole, v Osn. šoli Stane Zagar Kranj (Planina), Cesta 1. maja 10 a, vsak dan od 8. do 12. ure vključno do 10. septembra 1963. Polletna šolnina znaša 400 din in se vplača pri vpisu.

Šola nudi mladini osnovno splošno tehnično znanje (izdelava letalskih modelov) in posebno poznavanje letalske tehnike, vzbuja pri njej tehnični čut in ročno spretnost, smisel za estetiko, natančnost in ljubezen do letalskega športa, pomaga pri izbiri poklica in vzgaja lik športnika-letavca.

»ISKRA« — KRANJ

tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov

razpisuje naslednja delovna mesta:

1. SEFA SPLOSNEGA SEKTORJA

Pogoj: visoka strokovna izobrazba, ekonomska ali pravna fakulteta s 5-letno prakso oziroma srednjestrokovna izobrazba z 10-letno prakso na vodilnih delovnih mestih v gospodarstvu.

2. SEFA SPLOSNE MONTAZE

Pogoj: dokončana elektrotehniška fakulteta ali elektrotehniška šola z daljšo prakso.

3. PRAVNIKA

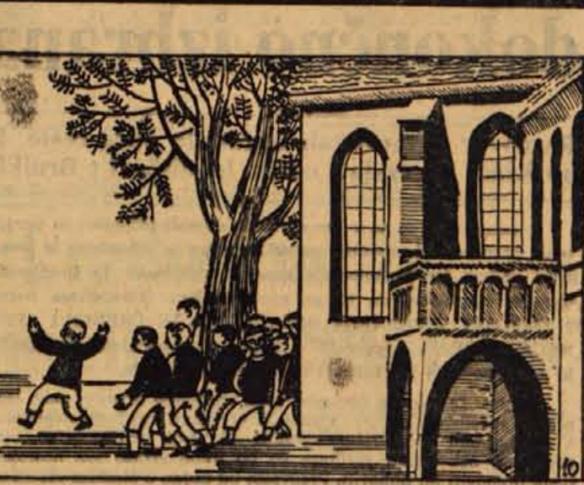
Pogoj: dokončana pravna fakulteta z nekaj leti prakse.

Sprejme:

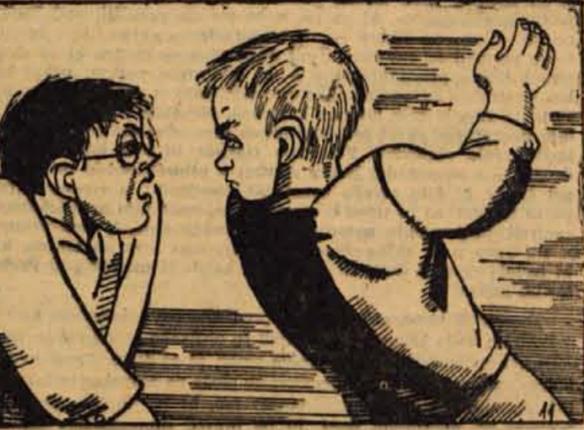
VEČJE ŠTEVILO UČENCEV V GOSPODARSTVU

(vajencev) za izučitev poklicev: strugar, rezkavec, orodlar. Pogoj: uspešno dokončana osemletka, starost 15 do 18 let. Ponudbe sprejema kadrovski oddelk tovarne »ISKRA« — Kranj, Krani, Savska loka 4, do 15. 9. 1963.

„Ne obračaj se sinko“ Piše: A. Dikrič Risa: M. Jemec

10. »Pazi, kaj govoriš, Petek! Za takšne stvari se dobi po jeziku!« je rekel Štimec. — »Toda to zanesljivo vem! Njegov »stari« je bandit!« — »Petek, ti si nor! O tem se bova zuna! pogovarjala.« je bilo zdaj spet slišati Buljanov glas. »Pazi, Petek, kaj govoriš, to niso majhne stvari. Vem, kdo in kaj so banditi.« — »Toda, tako je! Če hočeš, mu bom to povedal v obraz.« Najprej je zbežal ven pegavi Joža, za njim vsi drugi.

11. Novak je bil zadnji. Petek ga je počakal. »Novak, zakaj tebi »stari« nikoli ne piše?« ga je vprašal. Zoran je skomignil z rameni, ker mu ni hotel odgovoriti. »Povej, povej no.« je silil vanj Petek. — »Zakaj pa te to zanima?« ga je Novak previdno vprašal. »Hm, pravzaprav me niti ne zanima, ker vem. Tvoj »stari« je bandit! Rdečil! V gozdu!« Novak ga je dvakrat udaril po obrazu. Prav tedaj pa je prišel mimo, velečastiti in poklical Zoharja...

12. »Danes pa imaš srečo, Novak. Upravnika Trbonje ni in morda se sploh danes ne bo vrnil.« je dejal Zohar, ko je prišel iz upravnikove pisarne. Zdelo se je, da mu je bilo to kar prav, Novak je šel z njim po hodniku, ne da bi karkoli znil. Na stopnišču pa ga je Zohar previdno vprašal: »Ne bodi hud, Novak. Toda res ne vem, kaj je s tvojim »stari«, Nikoli nič ne poveš o njem...«

VIKTOR GOLOSOVSKI

Želim verjeti 30

V ponedeljek sem odcapljal do uredništva. Vasilij Fjodorovič me je vedno nadomeščal glavnega urednika. Suhoparno sem mu list z vprašanji in predlogi našega občinstva. Odrinil je list, vzdihnil in dejal z otožnim glasom: »Vse to je lepo in čudovito, toda povej mi, kaj naj storim s tem pamom? Ignorirati ga ne morem. Tega se najbrž zavedaš! Reagirati moraš.«

»Reagirajte torej.« sem mu svetoval.

»Poslušaj, prenehaj se norčevati!« se je razjezil. »Samemu sebi tebe. Mar se ne zavedaš, da si naš list spravil v neroden položaj?«

»Ne razumem.« sem mirno odgovoril. »Vi, Vasilij Fjodorovič, ne rečite o tej zadevi. Ko bi se potrudili pa pozanimali za našo besedilo, da ne gre za skandal in me ne bi tako nenadoma razpotojno poklicali v Moskvo. Tako najbrž ne veste, da sem v Moskvi s prvim sekretarjem oblastnega komiteja partije tovarniškega področja Martinovičem Zenenkom in tudi on ne pripisuje posebnega pomena pismu vdove Timčukove. Nasprotno — pomagal mi je, da sem lahko v mestnem listu objavil oglas in se tako povežem z ljudmi, ki bi mi eventualno lahko postregli z novicami. Tako torej je stvar drugačna, kot se vam zdi.«

»Tako, vidiš, to me veseli.« je naglo odgovoril Vasilij Fjodorovič. »To bi mi moral takoj povedati, ne pa tvežiti neumnosti. Ko mi je stal pred menoj in se režal kakor tele vratom!«

Nisem se hotel pomiriti: »Ne režim se in ne tvežim neumnosti. Z resnimi reči se ne šalim. Toda takoj po vrtnitvi Bočarova, mu bom povedal, kako ste odpovedali moje službeno potovanje v Pribelsk.«

Nekaj mi je odgovoril, vendar sem medtem že odšel skozi vrata. Močno sem zardel. Občutek, da sem mu pošteno vrnil, me je

opijani. Le to mi ni bilo všeč, da je bil prav ta Vasilij Fjodorovič, ki mi je povzročil toliko nevednosti, nekot moj učitelj... Ko sem prišel v svojo sobo, so mi povedali, da me je po telefonu klicala neznana dekle. Takoj sem pomislil na Mašo, vendar sem kmalu zavrgel to domnevo: »Najbrž gre za kakšno bravko...«

Toda bila je Maša. Se istega dne mi je telefonirala. Zaslíhal sem njen glas, se zmedel kakor dijaček in dolgo nisem zmogel odgovora.

»Halo, halo, je tam uredništvo? Zakaj molčite? je tam uredništvo?« je spraševala z malce vznemirjenim glasom.

»Dober dan, Maša,« sem slednjič odgovoril.

»Ste res vi, Aljoša?« se je razveselila. »Lepo, da ste dopotovali! Oprostite, ker vas vnovič nadlegujem... Spet v zvezi s to zadevo... Najbrž se ne zanimate več zanjo?«

»Če vas ta zadeva res zanima — mar bi se lahko danes kje sestala? Pred nedavnim sem po naključju našla zapisek... Pokazala vam bom...«

»Prav, Maša,« sem odgovoril. »Lahko se sestaneva, kadarkoli želite. Morda nocoj ob šestih pred trgovsko hišo.«

»Prišla bom!« Spustila je slušalko, ne da bi me kakorkoli pozdravila.

O zapisku, ki mi ga je nameravala zvečer pokazati, nisem dosti razmišljal. Premišljeval sem o njenem odsekancem glasu in nisem mogel najti razloga, čemu naj bi se najini odnosi poslabšali. Morda se mi je le tako zadelo? Sprva sem pomislil, da ima Maša do mene poseben odnos, kasneje pa se je izkazalo, da je šlo le za bedasto domnevo in sem bil celo nekako užaljen. Se sam ne vem, zakaj... Na sestanek sem prišel natančno ob šestih. Maša me je že čakala. Obležena je bila spet v bel kratak jopič.

»To pravzaprav ni dokument, reči hočem, da ne velja za uradno listino,« je spregovorila Maša s suhim glasom. »Le pomislila sem, da bi vas lahko ta beležka pripeljala do kakšnega sklepa...«

Iz torbe je vzela kos papirja in mi ga ponudila. Robovi so bili raztrgani, kajti listič so bržkone dolgo vlačili po žepih. Popisan je bil z nekaj vrsticami razpotegnjene pisave. Kemični svinčnik se je najbrž zlomil in tako je bilo nekaj zadnjih besed zapisanih z ostrim kosom grafita.

Zapisek je bil zapuščina Mašinega očeta, Dmitrija Aleksejeviča. Videti je bilo, da je pisal v naglici, kajti posamezne besede so bile skoraj nečitljive. Vsebinska je bila naslednja:

»Proletarska ulica št. 8, Ksenija Vladimirovna Mankevič. Pravi, da je Ljusja videla decembra 1942 leta v avtomobilu nemškega častnika. Trdi, da je pomota nemogoča, ker sta skupaj obiskovali tečaj za radiotelegrafiste in zato dobro pozna Ljusjo. Mankevičeva trdi, da Ljusja ni bila v avtomobilu nemškega častnika s posebno nalogo, ker bi sicer morala tudi ona, Mankevičeva, vedeti za to reč... To je laž! Toda decembra 1942 je bila še živa!«

Dmitrij Aleksejevič je dvakrat podčrtal poslednje besede.

»Ta zapisek sem našla v žepu njegovega starega plašča,« je rekla Maša. »Ta plašč ni nosil že deset let... Kaj menite o tem zapisku?«

»In vi?«

»Ne vem... Če naj verjameva Majborodinemu pripovedovanju, je mama umrla osemindvajsetega septembra, Ksenija Mankevič pa jo je videla decembra... Očka je najbrž sam poskušal razjasniti nekatere reči, vendar mu to ni uspelo.«

»Da, to ni dokument,« sem se žalostno nasmehnil. »Vsekakor pa ga ne smeva pokazati Varvari Borisovni.«

»Varvari Borisovni?«

»Ta živi namreč v Pribelsku... Vdova ilegalca Timčuka... Izjavila je, da so Nemci izpolnili obljubo in izpustili Ljudmilo iz zapora. Zatem je menda odpotovala s svojim ljubimcem — nemškim častnikom...«

»In vi verjamate tej Varvari Borisovni?« je vprašala Maša in me radovedno pogledala.

»Če bi ji verjel, ne bi prišel na tale sestanek,« sem odločno odgovoril.

Pričelo je snežiti. Maša je privihala oglavnico in odšla proti postaji podzemne železnice. Obotavljaje se sem jo prijel pod pazduho, ni se branila.

»Kako ste potovali?« je vprašala Maša po krajšem premoru.

»Vse je v redu,« sem odgovoril. »Uspelo mi je in našel sem tetko Duso. Saj se menda spominjate, Majboroda nam je pripovedoval o njej?«

Maša je poslušala in se tu in tam ozrla vame izpod oglavnice. Končaj sem pripovedovanje o potovanju v Pribelsk in Maša je rekla z otožnim glasom:

